ANT

Işçi Partisi Kurultayı'nın bütün tafsilatı

Haftalık Dergi • 19 Kasım 1968 • Sayı 99 • 125 Kuruş

BEN...
BEN...
BEN...
BEN...
BEN...
...

HAFTANIN NOTLARI

10 kasım

Atatürk anıldı

■ Atatürk, ölümünün otuzuncu yılında, yurdun her yanında düzenlenen törenlerle anılmıştır. Anma törenlerinde özellikle son günlerde artan irtica hareketleri üzerinde durulmuş, Atatürk'ün antiemperyalist ve devrimci niteliği ele alınmıştır. İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği ise Atatürk'ü «Amerikan üslerini gördükçe senin öldüğünü daha iyi anlıyoruz», «Mustafa Kemal'in Türkiyesinde NATO'ya, ikili anlaşmalara hayır» yazılı dövizlerle anmışlar ve bu dövizleri Taksim'deki Atatürk anıtına bırakmışlardır. Almanya'daki toplumcu işçilerle öğrencilerin kurduğu «Türk Toplumcular Ocağı», Bonn'daki Büyükelçilik binası önünde «Bizim görüşümüze göre Atatürk» konulu bir konferans düzenlemiş, ancak elçiliğin daveti ile önceden tertibat alan Alman polisi tarafından konferansa engel olunmuştur. Bu arada Nürnberg, Stuttgart, Münich ve Berlin'den gelen başka bir öğrenci grubunun Köln'deki Türk işçi yurtlarına beyannameler dağıtarak «Atatürk'ün bilinmeyen taraflarını anlatacaklarını» bildirmelerinden sonra bazı grupların tahrikiyle işçilerle öğrenciler arasında kavgalar olmuştur.

Pakistan muhalefet lideri tutuklandı

Pakistan'ın eski dışişleri bakanı ve şimdiki muhalefet lideri Zülfikar Ali Butto ve 14 taraftarı, Lahor'da Pakistanı savunma kanunu»na göre tutuklanmışlardır. Hükümete mahkemeye sevketmeksizin belirsiz bir süre tutuklama yetkisi veren antidemokratik kanunun uygulanmasına Butto'nun son günlerdeki şiddetli muhalefeti sebep olmuştur. Butto, çeşitli şehirlerdeki konuşmalarında demokratik bir hükümete ihtiyaç duyulduğunu belirtmiş ve Eyüp Han hükümetini yermişti. Bu konuşmalar üzerine binlerce Pakistanlının ve öğrencilerin giriştikleri protesto hareketleri özellikle Amerikan üslerine yönelmişti. Rawalpindi'de başlayıp öteki dokuz şehre yayılan gösteriler sırasında 8 kişi ölmüş, 9'u polis olmak üzere 27 kişi yaralanmıştır. Rawalpindi'nin askeri birlikler tarafından işgalinden, sokağa çıkma yasağı konulmasından sonra 37 kişi tutuklanmıştır. Peşaver'de yapılan bir tören sırasında da davetliler arasında oturan cumhurbaşkanı Eyüp Han'a genç bir Pakistanlı tarafından 25 metrelik mesafeden tabanca ile ateş edilmiş, fakat isabet kaydedilmemiştir. Suikast teşebbüsünden sonra Butto'nun «öğrencilerden gösterilere son vermesini istemesi» talep edilmişse de Butto «öğrencilerin diktatörlüğe karşı savaştıkları» gerekçesiyle bu teklifi reddetmiştir. Butto'nun tutuklanmasına sebep de bu teklifi reddetmesi olmuştur.

11 kasım

Hareket tiyatrosu

■ İstanbul'daki genç devrimcilerin kurduğu «Devrim İçin hareket» tiyatrosu Beylerbeyi parkında Boğaz köprüsü ve gecekondu sorunuyla ilgili bir temsil verirken, tiyatronun dört oyuncusu ile iki seyirci genç nezaret altına alınmışlardır. Halkı hükümet aleyhine tahrik ve müsaadesiz gösteri yaptıkları iddiasıyla tutuklananlar, Ali Özgentürk, Doğan Soyumer, Hamdi Ulusan ve Sadık Karamustafa adlı üniversitelilerle Orhan Akay ve Haldun Karacabey adlarındaki seyircilerdir. İfadeleri alınırken emniyet âmirinin yanında polis olmayan bazı AP'lilerin bulunduğunu söyleyen gençleri mahkeme serbest bırakmıştır.

ANT'a yeni dâva

■ ANT'ın 3 Eylül sayısında yayınlanan «Mustafa Kemal'e İhanet Büyüyor» başlıklı yazıdan dolayı sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı hakkında «Cumhurbaşkanına hakaret» iddiasıyla Ceza Kanununun 158. maddesine göre yeni bir soruşturma daha açılmıştır. Adı geçen yazıda Cumhurbaşkanı Sunay'ın 30 Ağustos'ta verdiği demeç ele alınarak Amerikan 6. Filosu ve NATO ile ilgili görüşleri eleştirilmekte idi.

Nixon'a suikast

■ New York'un Brooklyn kesimi savcısı, yeni Amerika Cumhurbaşkanı Nixon'u öldürmek üzere hazırlanmış bir komplonun meydana çıkarıldığını açıklamıştır. Bu komplo ile ilgili olarak Yemenli Raci Namer ile oğulları Hüseyin ve Abdo yakalanmışlar, suikast sanığı olarak yakalanan diğer dört kişi ise sorgularından sonra serbest bırakılmışlardır. Komployu kimliği açıklanmayan 35 yaşındaki bir şahsın telefonla haber verdiği bildirilmektedir. Amerikan gizli servisleri sözcüsü, Yemenli'lerin yakalanmaları sırasında bir (M.1) tüfeği ile bir karabina ele geçirildiğini belirtmektedir. Olaydan sonra Robert Kennedy'ye yapılan suikast de gözönüne alınarak Amerika'daki Arap göçmenleri kimin teşvik ettiği üzerinde durulmuştur. Kahire'de yayınlanan Mısır hükümetinin yarı resmi sözcüsü El Ahram gazetesi ise, suikast teşebbüsü iddiasının New York'taki Yahudi cemaati tarafından tertiplenmiş bir oyun olduğunu ileri sürmektedir.

Karaborsa

■ **Pik, demir, çelik ve çimentodan sonra cam fiyatları da yüzde 20 - 50 artmış ve cam karaborsası başlamıştır. Çayırova cam fabrikasında Almanların yaptığı fırının aylarca önce çökmesi üzerine piyasaya elde kalan stoklar sürülmüş ve ayrıca 1968 içinde 750 bin dolarlık pencere camı ihraç edilmiştir. Yakında bütün piyasada görülecek olan fiyat artışlarının ve karaborsanın günden güne hızlanan ekonomik krize, kesilen dış yardımlara ve önemli ölçüde yükselen dış borçlara paralel olarak zaten çıkmazda olan Türkiye ekonomisini ve Türkiye halkını perişan edeceği anlaşılmaktadır.**

12 kasım

Casus adayları

■ **NATO'yu iyice sarsan casusluk olaylarından sonra karşı casusluk servislerini takviyeye karar veren Belçika, bu amaçla 108 casus arandığını Resmi Gazete'de yayınladığı büyük bir ilanla açıklamıştır. Bu ilanda, alınacak NATO casuslarında aranılan bütün nitelikler de yeralmaktadır. NATO'nun casus aradığını ilan etmesi bütün dünyada mizah konusu olmuştur. Çekoslovakya olaylarının NATO ülkeleri arasındaki derin fikir ayrılığını ortaya çıkarması üzerine başlayan NATO Bakanlar Konseyi toplantısı, iki ayrı fikir çevresinde kümelenen ülkeler arasında çatışma yaratmaktadır. Brüksel'deki bu toplantıya katılmak üzere Milli Savunma, Maliye bakanları ve kalabalık bir teknisyen heyeti ile birlikte Ankara'dan hareket eden Çağlayangil ise «NATO'nun bir istikrar unsuru olduğu» yolunda bir demeç vermiştir. Dışişleri Bakanının NATO savunma planlama komitesi toplantılarına da katılmasının muhtemel olduğu, bu komitenin toplantılarında özellikle nükleer savunma üzerinde durulacağı belirtilmektedir.**

ÇAĞLAYANGİL

Greve gidiyor

■ Lastik İş Sendikası, 200 işçinin çalıştığı Topkapı'daki Işık Plastik fabrikasında 20 Kasım günü greve gideceğini açıklamıştır. Lastik İş'in bu işyerinde teşkilatlandıktan sonra işvereni toplu sözleşmeye çağırmış, fakat toplu sözleşme düzeninden ve iş hayatıyla ilgili mevzuattan haberi bile olmayan işveren, toplu sözleşme toplantısına gelmemiştir. Ayrıca 200 işçi çalıştıran işyerinde dörtte üçe yakın bir çoğunluğu 9 - 16 yaşlarındaki çocukların teşkil ettiği ve işverenin bunları sigorta bile ettirmediği ortaya çıkmıştır. İşverenin bu tutumu karşısında grev kararı alan Lastik İş Sendikasının grevi bütün toplumcu kuruluşlarca desteklenmektedir.

Siyah iktidar

■ Boston'un zenci kesiminde üç medeni haklar savunucusu zenci polis tarafından vurularak öldürülmüş, iki lider de tutuklanmıştır. Polis ise, liderleri zencilerden kurulmuş bir grubun öldürdüğünü, olayların Amerika'daki aşırı zencilerle aşırı olmayanlar arasındaki bir çatışmadan ibaret olduğunu ileri sürmektedir.

13 kasım

Kapatıldı

■ Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesi, «Din görevlileri yardımlaşma Dernekleri Federasyonu»nu dini politikaya alet ettiği gerekçesiyle kapatmıştır. 360 derneğin bağlı olduğu federasyonun 60 bin kadar üyesi bulunmaktadır. Merkezi Ankara'da bulunan Federasyon'un kapatılmasına sebep, 1966 sonunda ve 1967 başında çeşitli olaylar dolayısıyle yayınladığı bildiri ve bültenlerde suç unsuru görülerek dâva açılmasıdır. Bu bültenlerde özellikle İbrahim Elmalı olayları dolayısıyle devlet başkanına ve İnönü'nün şahsına yöneltilmiş politik ithamlar yer almaktadır. Ankara Toplu Asliye Ceza Mahkemesi Federasyon yöneticilerini para cezasına makûm ettikten sonra savcılığa başvurarak Federasyon'un kapatılmasını istemiş, bunun üzerine, 4. Asliye Hukuk Mahkemesinde dâva açılmıştı.

Komisyonlar!

■ **Meclislerin birleşik toplantısında, AP İktidarı zamanında kurulmuş olan altı soruşturma komisyonunun, başkanlığın yaptığı üç davete rağmen otuz aydan beri bir türlü toplanamadığı ve bu arada görev sürelerinin bittiği belirtilmiştir.**

Büyük Amerika!

■ Bizdeki Amerikan uşakları Türkiye'yi «Küçük Amerika» yapmak için uğraşırlarken Amerika'lı ekonomist ve politika uzmanı Prof. Ferdinand Lundberg, yayınladığı «Amerika'nın gerçekteki sosyolojik ve ekonomik strüktürü» ile ilgili etüdünde, «Büyük Amerika» nın asıl yüzünü ortaya koymaktadır. Lundberg, Amerika'daki hayat standardının Asya ve Avrupa'lıları cezbetmesine rağmen, nüfusun yüzde 2,7 sinin bütün milli servetin üçte ikisini yönetmekte olduğunu ve 183 milyon insan içinde ancak 200 bin Amerikalı'nın kapitalist önemi olan üretim araçlarını ellerinde tuttuklarını belirtmektedir. Buna karşılık yalnız 626.797 yönetici, serbest iş adamı ve emeklinin (nüfusun yüzde 1,3 ünden azı) senelik geliri 30 bin doların üstündedir. Amerika'da belli bir sınıf ise şark prensesleri ve şeyhler gibi bir hayat sürmekte, özel uçakları ile seyahat etmektedir. Lundberg, 200 kadar süper zenginin de servetlerinin ne olduğundan bile habersiz olduğunu ifade etmektedir.

Bilim ödülleri!

■ **«Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu»nun 1968 yılı bilim ödüllerini Prof. Bahaettin Baysal, Prof. Feza Gürsey ve Ord. Prof. Ratip Berker kazanmışlardır. Yurtdışında olan Berker'in bulunamadığı törende, iki bilim adamına ödüllerini Cumhurbaşkanı Sunay vermiştir. Ödül alan üç profesörün de dış memleketlerde, özellikle Amerika'da yetişmeleri, dersler vermeleri ve ANT'ın geçen yıl da belirttiği gibi Türkiye'de yetişen hiçbir bilim adamı yokmuşçasına ödüllerin bu gibi kişilere verilmesi endişe yaratmaktadır.**

14 kasım

AP'de temizlik

■ Büyük kongreye doğru AP içindeki mücadele hızını artırmış, Mehmet Turgut ve arkadaşları, «Yeminliler»i parlamento komisyonlarından da temizlemeye başlamışlardır. «Yeminliler» dışındaki üyelerden kurulu AP Millet Meclisi Grup Yönetim Kurulu, dört yıldan beri Bütçe - Plan Karma Komisyon Başkanlığını yapan İsmet Sezgin'i Dilekçe Komisyonu üyeliğine aday göstermiştir. Sezgin'den boşalan Karma Komisyon adaylığına ise İhsan Gürsal seçilmiştir. 4 yıldan beri bütçe komisyonu sözcülüğünü yapan Nuri Bayar Sağlık Komisyonu üyeliğine, Mesut Erez de onun yerine aday gösterilmiştir.

Y. Kemal yaralandı

■ Arkadaşımız Yaşar Kemal, *Ankara'da gece yarısı bir tiyatrodan* çıktığı sırada oğlu Raşit Gökçeli ile birlikte, mahiyeti henüz aydınlanamayan bir trafik olayında yaralanmıştır. Çankaya polis karakolunun önünde karşıdan gelen bir otomobil birdenbire direksiyon kırarak üzerlerine doğru gelmiş ve her ikisinin de yaralanmasına sebep olmuştur. Doğan Toksöz adındaki sanık, olayda *kasıt olmadığını,* düşen sigarasını almak için eğildiği sırada otomobilin rota değiştirdiğini ileri sürmüşse de, emniyetteki soruşturmanın bir takım reaksiyoner tipler tarafından ısrarla izlenmek istenmesi şüpheler uyandırmaktadır.

15 kasım

Bayar'ın İrade'si

■ Eski *DP'lileri* toplayıp «Biz tarihi görevimize devam ediyoruz. Bundan sonra da partiler üstü bir politika takip edeceğiz» diyen Bayar'ın arzusu yerine getirilerek İrade adlı bir gazete çıkartılmıştır. İrade Gazetesi ile uzaktan yada yakından hukuken ilişkisi olmadığı öne sürülen Bayar, bundan böyle arada *sırada* kaleme alacağı imzalı yada imzasız başyazılarla partilerüstü politikasını *sürdürecek*tir. Bayar bu yolla, aynı zamanda, Süleyman İktidarı'nın başına şimdiye kadar dolaylı olarak ulaştırmaya çalıştığı düşünce ve görüşlerini açık açık ortaya koyma imkânını da bulmuştur.

Âsayiş berkemâl!

■ Gaziantep Emniyet Müdürü *Osman Nuri Gezmen'in iki* polisi öldüren kaatil zannıyla vurduğu 16 yaşındaki gen*cin ölümü olaylara yol açmış,* ayaklanan halk ellerinde «Emniyet bizim mi, Sükan'ın mı?», «Gaziantep tekin değildir!» yazılı dövizler olduğu halde hükümet konağını taşlamıştır. Olay sırasında *Vali ve vilayettekiler* dışarı çıkamamışlardır. Halk ayrıca iki karakola da hücum etmiş ve *birini işgal altına almış*tır. Vali, şehirde güvenliği sağlayabilmek için askeri *makamlara yetki vermiştir.* Olaylarda beş araç tahrip edilmiş, iki kişi de yaralanmıştır. *Askeri birlikler* ancak geç vakit şehirde duruma hakim olabilmişlerdir.

16 kasım

Şah'a direniş

■ İstanbul'da öğrenim yapmakta olan İran'lı öğrenciler, ülkelerinde geçen yıldan beri sürmekte olan baskı hareketlerini *protesto için konsolos*luk binasının bahçesinde bir basın toplantısı yapmışlar ve *konsolosluğa bir protesto* çelengi koymuşlardır. Geçen yılda 400 öğrencinin tutuklandı*ğını, bunlardan* 6'sının Kürdistan'da, 5'inin Tahran'da öldürüldüğünü açıklayan İran'lı gençler, ayrıca üniversitenin açılışından bu yana Şiraz'da 56, İsfahan'da 4 öğrencinin tutuklandığını ve gizli mahkemelerde 8'inin ölüm cezasına çarptırıldığını belirterek konsolostan hesap sormak istemişlerdir. Direniş hareketi, İran Öğrenci Federasyonu'nca bütün ülkelerde sürdürülecektir.

Sartre beraat etti

■ Radyoda ünlü Fransız düşünürü Jean Paul Sartre'ın Küba üzerine yazdığı bir kitabı eleştirirken başbakanlığın ikazı üzerine haklarında *komünizm propagandası* yaptıkları iddiasıyla dâva açılan Olcay Aral, Ayfer Alpay, Adalet *Ağaoğlu,* Türkkaya Ataöv ve Şahin Alpay, 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde beraat etmişlerdir.

Serbest bırakıldı

■ Marx ve Engels'in «Komünist *Manifestosu*»nu kitap halinde yayınlayan Süleyman Ege 1. Şube tarafından yakalana*rak tutuklanmak istemişse de,* yargıçlar tarafından serbest bırakılmıştır.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

ÜÇÜNCÜ YOL !..

EVET, *açık konuşmak gerekir. Türkiye İşçi Par*tisi'nin Üçüncü Büyük Kurultayı, beklenen, özlenen kurultay değildi. Seçim öncesinde kurultay daha yapıcı kararlar alabilir, daha güçlü bir yönetim kadro*su kurabilir, sosyalist hareketi daha toplayıcı bir çizgi* çizebilirdi. Olmadı. Gerçekten 15 bin liraya büyük salonlar tutulurken, oy pusulası bastırılması unutulmuştu. Birbirlerine en ağır ve en çirkin suçlamalarda bulunan*lar az değildi. Meseleleri emekçilere anlatmaktan* uzak konuşmalarla çok vakit kaybedildi. İhtiraslar çarpışıyordu. Sosyalistlikle bağdaşmayacak kulis faaliyetleri temel sorunlar üzerinde çalışmayı arka plana itmişti. *Bir çok meselelerde* işin *içyüzünü anlamadan parmak*lar kalkıyor, alkışlar birbirini kovalıyordu... Bunların hepsi oldu. Daha da kötüleri oldu. Mesela, kurultayda bir numaralı mesele olarak ele alınacağı bildirilen gençlik sorunu üzerine *dört* günde tek *kelime* konuşulmadı. Gençler tarafından bu konuda kongre başkanlığına verilen önergeler hasıraltı edildi, gençlik sorununun görüşülmesi yerine 2,5 saatlik yemek tatilleri verildi. Bir yandan iktidarın, bir yandan CHP'nin suçladığı *devrimci* gençliğe Türkiye'nin tek sosyalist partisi dahi doğru dürüst sahip çıkamadı. Hele o teorik tartışmalar... Beş *yıl* önce alelacele hazırlanmış olan ve «sosyalizm» sözcüğünü dahi ihtiva etmeyen *programın yetersizliği or*tada iken, gerek Aybar'ın, gerekse muhaliflerinin o programı kendilerine göre yorumlayarak yaptıkları ko*nuşmalarla havanda su dövüldü.*

AMA bütün bunlar bir sosyalist partiyi topyekûn mahkûm etmek, *tamamen kötümser olmak* için yeter sebep midir? Elbette az gelişmiş bir ülkenin sosyalist örgütü de içinde mücadele verdiği bozuk düzenin bir takım hastalıklarıyla malûl olacaktır. Genel başkanı da, *yöneticileri de, milletvekilleri de, delegele*ri de, yazarları da bundan münezzeh değildir. Ama hepsini birleştiren olumlu bir nokta vardır: Düzeni değiştirmek... Düzeni değiştirmek mücadelesi, bir yerde o dü*zeni* değiştirmek *isteyenlerin kendilerini de yenilemek,* kendilerini de aşmak mücadelesidir. Ancak bu mücadeleyi fert fert yürütmek mümkün olmadığı içindir ki, tarih boyunca mücadeleler örgüt halinde verilmiştir. Bu *politik mücadele olmuştur.* Politikacının kapitalistini olduğu gibi sosyalistini de reddetmek, politik mücadeleye karşı çıkmak, bireyciliğin, oportunizmin ta kendisidir. Kaldı ki, bütün olumsuz görünüşünün yanında son TİP Kurultayı'nın *pırıl pırıl* parlayan bir gerçeği vardır: Tabanın sesi... Türkiye'nin dört bir yanından gelip kurultayda konuşan delegeler partinin gelişmesi ve sosyalist hareketin güçlenmesi için çok olumlu görüşler getirmişlerdir. *Değerlendirme* yaparken bu *sese* kulak tıkamak mümkün müdür?

KURULTAY *sonrasının tablosu şudur:* Şimdiye kadar daha çok bir «lider partisi» hüviyetinde gelişen Türkiye İşçi Partisi, bundan böyle, bir çok sosyalist partilerde olduğu gibi yönetim kadrosunda muha*lefet kanadını da ihtiva eden ve çeşitli sosyalist* görüşlerin tartışılmasına açık bulunan bir parti haline gelecektir. Son Kurultay'ın getirdiği en önemli yenilik şüphesiz budur. Bu tartışmalar muhakkak ki partiye dinamizm kazandıracaktır. *Yeni yönetim kadrosu, delegelerin de* getirdikleri görüşleri dikkate alarak bugünden çelişen çeşitli görüşlerin sentezini sağlayacak bir çalışmaya girişmelidir. Bu çalışmalarda, yetersizliği sabit olan şimdiki *parti programıyla da bağımlı* kalınmamalı ve Türkiye sosyalizminin esaslarını en sağlıklı biçimde saptayacak yeni bir program çalışması için imkân hazırlamalıdır. Nitekim, Kurultay'da çatışan görüşlerin dışında *beliren bu* «Üçüncü Yol»u, yeni seçilen Merkez Yönetim Kurulu'nun bazı üyeleri de benimsediklerini açıklamışlardır. Gençlik konusunda Kurultay'ın gösterdiği affedilmez ihmali yeni seçilen kurullar mutlaka gider*mek ve gençlik sorununa önemle eğilmek* zorundadırlar. Ve herhalde bütün bunların ötesinde partiyi gerçekten sosyalist ve devrimci bir parti haline getirmek için, oy hesaplarının dışında, sağlam bir *militan kadro yetiştirilmesi* de yeni yöneticilerin kaçınılmaz görevidir.

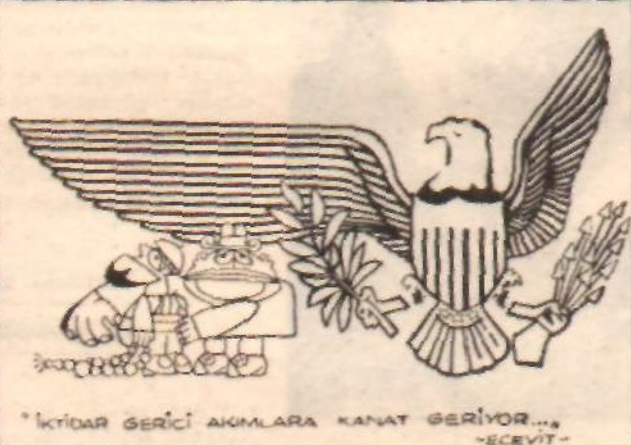
GÖZ GÖRE

YALÇIN ÇETİN

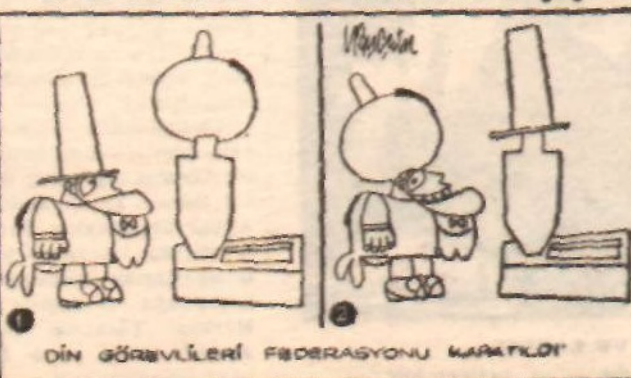
NİXON KAZANDI

"İKTİDAR GERİCİ AKIMLARA KANAT GERİYOR..."
-ECEVİT-

10 Kasım'da Atatürk Müzesi tatil yaptı

DİN GÖREVLİLERİ FEDERASYONU KAPATILDI

ÜÇÜNCÜ KURULTAY TİP İÇİN YENİ BİR DÖNEM AÇTI

TÜRKİYE İşçi Partisi'nin üst kademelerinde bir süre önce patlak veren anlaşmazlık nihayet geçen hafta Ankara'da toplanan Üçüncü Büyük Kurultay'da, Türkiye'nin dört bir yanından gelen delegelere bizzat anlaşmazlıkta taraf olan kişilerin ağızlarından resmen açıklanmış ve partinin tarihinde ilk defa olarak iki kanat genel yönetim kurulu seçimlerine iki ayrı liste halinde katılmıştır. Neticede her iki görüşün temsilcileri de Genel Yönetim Kurulu'nda temsil edilmek imkânını bulmuş ve yine tarihinde ilk defa olarak TİP, muhalefet kanadının da mevcut olduğu bir kadro ile yönetilmeğe başlanmıştır

Ancak Üçüncü Büyük Kongre'nin getirdiği en ilgi çekici gelişme, bu iki kanadın da dışında görünen ve Üçüncü Büyük Kongre'ye başkanlık eden İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın kongre biter bitmez çalıştığı gazetede partinin bütün yöneticilerine karşı en seviyesiz şekilde saldırıya geçmesi ve «partinin yönetimine el koymak»tan söz etmeğe başlaması olmuştur.

TİP'in üçüncü büyük kongresi ve kongre sonrası gelişmeler, Türkiye'deki sosyalist hareket için gerçekten tarihi bir dönüm noktası teşkil etmektedir.

250'ye yakın delegenin iştirakiyle açılan kongrede açış konuşmasını yapan Genel Başkan Aybar, Genel Yönetim Kurulu'nun bir kısım üyeleri ile anlaşmazlığa düşmesine sebep olan bazı görüşlerini daha ihtiyatlı bir ifade ile dile getirmiştir.

Anlaşmazlık konusu, Sadun Aren ve arkadaşlarının hazırladığı 70 imzalı bir önerge ile, Aybar'ın konuşmasından hemen sonra kongreye getirilmiş ve yeterli imzayı taşıdığı için otomatikman kongre gündemine alınmıştır. Ancak Kongre Başkanı Çetin Altan, teklifin gündemdeki sırasının tesbitini daha sonraya bırakmıştır.

Daha sonra Genel Yönetim Kurulu'nun 94 sayfalık faaliyet raporu okunmuştur. Bu raporda da anlaşmazlık konusu meselelerin gayet ihtiyatlı bir dille geçiştirildiği dikkati çekmiştir. Bu arada, Genel Yönetim Kurulu faaliyet raporunun Merkez Yürütme Kurulu'nda görüşülmesi sırasında Prof. Sadun Aren'in rapora tümüyle muhalif kaldığı öğrenilmiştir.

Faaliyet raporu üzerinde delegelerin eleştirileri, orta sayfalarımızda da okuyacağınız gibi çok olumlu olmuş, tabanın temsilcileri partinin gelişmesiyle ilgili önemli görüşler getirmişlerdir.

Rapor üzerinde delegelerin dörtte biri söz almış, başlangıçta 20'şer dakikalık, daha sonra zaman darlığı dolayısıyla 10'ar dakikalık konuşmalarla genel yönetim kurulunu eleştirmişlerdir. Rapor üzerinde konuşan delegelerin, hiçbir siyasi parti kongresinde rastlanmayan bir esana ulaşması, TİP'in tabanındaki hayatiyeti ve dinamizmi göstermesi bakımından büyük anlam taşımaktadır.

Ancak delegelerin eleştirileri sırasında, kongre başkanı Çetin Altan ana mektebini yöneten bir mürebbiye edasıyla konuşmacılara sık sık yerli yersiz müdahalelerde bulunmuş, bazılarıyla alay etmiş, genel kurula nasihatler vermeğe kalkışmıştır.

Genel Yönetim Kurulu adına Tarık Ziya Ekinci, Kemal Sülker ve Kemal Nebioğlu eleştirileri cevaplandırdıktan sonra sıra Genel Yönetim Kurulu'ndaki ihtilafın kongrede görüşülme zamanının tesbitine gelmiştir. Bu sırada, Aybar'ı destekleyen sendikacıların ve doğu delegelerinin hazırladığı 112 imzalı bir önerge başkanlık divanına verilmiştir. Meselenin kongrede görüşülmesini önlemek amacı güttüğü anlaşılan önergede anlaşmazlık konusunun gündemin seçimler maddesinden sonraki maddeye alınması önerilmekteydi. Gerekçe olarak da, bu konuda konuşmaları gereken Genel Yönetim Kurulu üyelerinin, tüzüğün 15. maddesine göre yeni seçimler yapılıncaya kadar görevlerinin devam ettiği, bu itibarla meseleyi tartışamayacakları ileri sürülmekteydi. Oysa Sadun Aren ve arkadaşları, meselenin seçimlerden önce görüşülmesi gerektiğini, delegelerin seçecekleri kişiler hakkında ancak bu anlaşmazlığın içyüzünü öğrendikten sonra isabetli hükümler verebileceklerini söylüyorlardı. Seçimler yapıldıktan sonra meselenin görüşülmesinin hiçbir pratik faydası olmayacağı gibi, esasen saatlerce süren yorucu seçim çalışmalarından sonra enine boyuna bir tartışma yapılması da mümkün olmayacaktı.

Kongrenin havasını adamakıllı elektriklendiren bu önleyici önerge üzerinde başkan dört kişiye söz vermiş, iki kişi lehte, iki kişi aleyhte konuşmuştur. Kemal Nebioğlu, tüzüğün 7. maddesine göre genel yönetim kurulu üyelerinin kurul kararıyla bağlı olduklarını, tüzüğün 15. maddesine göre ancak yeni seçimler yapıldıktan sonra genel yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kalkmış olacağını, bu itibarla seçimden önce bu konuda konuşamayacaklarını ileri sürmüştür. Ancak genel kurulun şiddetli tepkisi karşısında Nebioğlu, tüzüğün 15. maddesinde değişiklik yapıldığı takdirde meselenin seçimlerden önce görüşülmesini kabul edebileceklerini bildirmiş ve bir değişiklik önergesi vermiştir. Bu önerge, genel yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının yeni seçim yapıldıktan sonra değil, ibradan sonra kalkmasını ve onların da seçimden önce konuşma hakkına sahip olmalarını öngörüyordu.

Önergenin kabulünden sonra genel kurul, üst kademelerdeki anlaşmazlığın görüşülmesini 10. madde olarak gündeme almış ve böylece meselenin seçimlerden önce tartışılması mümkün olmuştur.

Bu arada tartışmaya kimlerin katılacağı konusunda da görüş ayrılıkları belirmiştir. Bazı delegeler tartışmaya herkesin katılması görüşünü savunurken, bu tartışmaların partiyi tam bir çıkmaza götürmesi endişesini taşıyanlar toplayıcı bir formül aramağa başlamışlardır.

TİP GENEL BAŞKANI MEHMET ALİ AYBAR
— Büyük Kongre'de bir yalnız adam —

AREN VE HAYDAROĞLU
— Bu bir kopma hareketi değildir —

BEHİCE BORAN VE SARGIN
— Fikir tartışmaları partiye dinamizm getirecektir —

Partideki anlaşmazlık görüşülüyor...

Hatırlanacağı üzere, Genel Yönetim Kurulu'nda da anlaşmazlık tartışılırken İdris Küçükömer, bir «üçüncü yol» teklif etmiş ve meselenin sınırlı bir süre içinde ve hazırlıksız olarak sonuca bağlanması yerine, bugün için yetersiz ve çelişkilerle dolu olan, «sosyalizm» sözcüğünü dahi ihtiva etmeyen parti programının 1969 seçimlerinden sonra toplanacak bir kongrede kesin şeklini almak üzere geniş kadrolu bir bilim kurulunda gözden geçirilip değiştirilmesini ve Türkiye sosyalizmine bu şekilde açıklık kazandırılmasını önermişti.

Küçükömer'in bu «üçüncü yol» önerisinin de kongrece öğrenilmesini sağlamak üzere Murat Sarıca, gerek Mehmet Ali Aybar ile, gerekse Sadun Aren ile gerekli temasları yapıp mutabakatlarını aldıktan sonra, başkanlığa bir önerge vererek Merkez Yürütme Kurulu'nda Aybar'a karşı çıkan Beşler ile İdris Küçükömer'e yarımşar saat, Genel Başkan Aybar'a da 2,5 saat konuşma hakkı verilmesini teklif etmiştir. Teklif kongrenin büyük çoğunluğunca kabul edilmiştir.

Anlaşmazlığın görüşülmesi, sadece partililer arasında değil, parti dışı çevrelerde de büyük ilgi görmüş ve akşam saat 19'dan gece yarısına kadar süren konuşmaları oldukça büyük bir topluluk dikkatle izlemiştir.

İlk olarak konuşan Prof. Sadun Aren sözlerine şöyle başlamıştır: **«Meseleye girmeden evvel şunu kesinlikle söylemek isterim ki, bu ihtilafın sonunda partimizden hiçbir kopma olmayacaktır. Ve büyük kongrenin vereceği karara, herhalde bütün arkadaşlarımız, partinin tüzüğü ve programı gereğince gelecek kongreye kadar saygılı olacaklardır. Bu atmosfer içinde bu müzakereler cereyan etmeli ve hadiseleri bu açıdan değerlendirmelisiniz. İkinci nokta: Şimdi tartışmakta olduğumuz ihtilafla, demokratik devrim - ondan sonra sosyalizm şeklindeki ihtilaf arasında hiçbir ilgi yoktur. Partimizin bu konudaki öteden beri almış olduğu karar ve tutum devam edecektir.»** Aren'in bu sözleri, «liderden çok liderci» olan bazı kişilerin Beşler hakkında yaptıkları çeşitli dedikoduların asılsızlığını kesinlikle ortaya koymuş ve kongrenin bütün delegeleri tarafından büyük tezahüratla karşılanmıştır.

Aren bundan sonra ihtilafın seyrini anlatmış ve Aybar ile anlaşmazlığa düştükleri noktaları birer birer açıklamıştır. (Aren'in bu konuşmasının özeti 10. sayfamızdadır.)

Daha sonra Behice Boran konuşmuş ve o da partinin birliğinin bozulmayacağı konusunda delegelere garanti vererek şöyle demiştir: **«Bir çok delege arkadaşlarım gelerek bana şahsen bazı endişelerini ifade ettiler. Ne oluyor, parti bölünüyor mu, birlik bozuluyor mu? Partinin bölünmesi, birliğinin bozulması gibi bir husus söz konusu değildir. Bu fikir tartışmaları, partimizin olgunlaşmakta olduğunu, çocukluk çağından reşitlik çağına doğru aşama almakta olduğunu göstermektedir.»** Boran, daha sonra Aybar ile ihtilafın nedenlerini açıklamıştır. (Boran'ın konuşmasının özeti de 10. sayfamızdadır.)

Minnetullah Haydaroğlu da yarım saatlik konuşmasında ihtilafı kendi açısından izah ederek kongreye şu uyarmada bu-

AKŞAM'CI ÇETİN ALTAN
— Bir Egosantrik! —

lunmuştur: «Bizler kişilerin arkasından mı gideceğiz, yoksa inandığımız fikirlerin arkasından mı? Fikirlerin arkasından gideceğimizi, fikirleri savunduğumuzu göstermek zorundayız..»

Genel Sekreter Nihat Sargın ise, konuşma hakkının yarısını Behice Boran'a verdiğinden kısa bir konuşma yapmış ve kendi şahsı üzerinde otokritik örneği vereceğini bildirerek, «Görevli olduğum kurullarda teşkilatı gerektiği gibi yansıtamadığımı biliyorum. Teşkilattaki huzursuzluğu yansıtabilseydim, bu durum meydana gelmezdi.» demiş, daha sonra Aybar'a niçin karşı çıktığını belirterek şunları söylemiştir: «Merkez Yürütme Kurulunda Genel Başkan'ın partide komplo kurmak, dinamit koymak gibi ithamları ile karşılaşınca mesele ister istemez başka havaya büründü. Aslında bu durum, teşkilatımızın kendisini hissettirmesinin sonucudur.»

Şaban Erik ise, anlaşmazlığı şöyle açıklamıştır: «Bu mesele, başkan arkadaşın kişisel yönetime eğilim göstermesi ve bunun neticesinde yaptığı bir takım konuşmalarla partinin öz yapısı ile çatışan bir takım durumlar ortaya çıkmasından ileri gelmiştir. Başkan arkadaş son günlerde kendiliğinden hürriyetçi sosyalizm sloganını attı ortaya. Bunun üzerine münakaşalar çıktı. Başkan her aklına geleni parti adına söyleyemez. Biz hürriyete karşı çıkmıyoruz. Esasen sosyalizmin insanların hürriyetine karşı çıkabileceğini düşünmek aklın alacağı iş değildir. Sosyalizm sosyalizmdir. Hiçbir sıfat takılamaz. Ona bir takım sıfatlar takmağa kalktık mı, sosyalizm kendi sıfatından çıkar.»

Beşler'in tek sendikacı mensubu olan Şaban Erik'in konuşması büyük tezahüratla karşılanmış ve bir çok delegeler kendisini sarılıp öperek kutlamışlardır.

Bundan sonra «Üçüncü Yol»u açıklamak üzere mikrofona gelen İdris Küçükömer, esaslarını 7. sayfamızda okuyacağınız konuşmasını yapmağa başlamıştır. Aybar'ın ve Boran'ın hatalarını eleştirerek konuya giren Küçükömer dünyanın ekonomik ve politik durumunu tahlil ettikten sonra Türkiye'nin sınıf gerçeklerini incelemeğe başlamış, ancak Başkan Çetin Altan bu sırada konuşma süresinin dolduğunu ve konuşmasını keseceğini Küçükömer'e ihtar etmiştir. Meselenin tam olarak ortaya konulabilmesi için daha uzun zamana ihtiyaç olduğunu gören bazı delegeler başkanlık divanına Küçükömer'in konuşma süresinin uzatılması için önergeler vermişlerse de, Başkan Çetin Altan keyfî bir tutumla bunları oylamaya dahi koymamış ve teklifini tam olarak açıklamasına imkân vermeden konuşmayı yarıda kesmiştir. Altan'ın bu tutumu, 3. Büyük Kongre'nin bir çıkar yol bulma ihtimalini ortadan kaldırmıştır.

Bundan sonra Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, büyük tezahürat arasında mikrofona gelmiş ve özetini 11. sayfamızda okuyacağınız konuşmasıyla Beşler'in eleştirilerine cevap vermiştir. Aybar konuşmasının sonunda olayın seyrini şöyle anlatmıştır: «Bazı Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin beni Hürriyetçi Sosyalizm kelimesini kullanmamam için ikaz ettikleri doğrudur. Benim de bunun kullanılması lazım geldiğine inancım kesindi ve kesindir. Bundan ötürü bu arkadaşlarıma «teori bakımından bir yanlışlık varsa gösterin, derhal geri alıyorum. Bu sözün kullanılması halkımızın hoşuna gitmezse, bunu geri alırım, başka yol araştırırız» dedim. «Bu parti içinde, özellikle genç kardeşlerimiz arasında çalkantıya sebebiyet veriyor» dediler. «Genç kardeşlerime bu anlatılır, esasen bir çokları bunları bilirler» dedim. Ve bu uyarmalar kesildi.

Bu uyarmaların Merkez Yürütme Kurulu'na genel başkanı düşürmeyi istihdaf eden bir takrir şeklinde gelmesinden önce sayın Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin bu uyarmalarını tekrarlamaları ve üstelik ortaya attığım hususların bilim yönünden sakat olduğunu ispatlamaları gerekirdi.

Merkez Yürütme Kurulu'na bir takrir olarak gelen bu meseleden bendeniz, o kurulun başkanı olarak ancak masaya oturduğum zaman haberdar oldum. Merkez Yürütme Kurulu'nun gündemleri genellikle Genel Sekreter arkadaş tarafından hazırlanır ve gündeme alınacak önemli bir şey varsa toplantıdan önce bana sunulurdu. Benim düşürülmem için sunulacak bir takririn en azından bendenize önceden haber verilmesi gerekirdi. Kaldı ki bu acele bir iş de değilmiş. Yedek üyeler toplantıdan üç dört gün önce keyfiyetten haberdar olmuşlar. Böyle bir durumda kalan insanın, bu durumu kendisine karşı bir tertip olarak vasıflandırması haklıdır.

Bundan sonra Genel Yönetim Kuruluna gitti mesele. Dört gün süren tartışmalardan sonra karara bağlandı. Ancak bu takriri imza etmiş olan arkadaşlarımız ve özellikle bunların içinden bazıları, 15 gün sonra toplanacak büyük kongrede mutlaka benim düşürülmem için bir hazırlığa girdiler. Bir tanesini tesadüfen öğrendim.»

Aybar'ın açıklamasına göre, Sıvas İl Sekreteri Vahdet Olcayto, Aren'in «Aybar sosyalist değildir. Onu düşüreceğiz» dediğini, onu düşürdükten sonra kollektif bir yönetim kurmaktan bahsettiğini, Aybar'ı düşürmek için Sıvas delegelerine propaganda yapması için kendisine telkinde bulunduğunu söylemiş, ayrıca bu açıklamasını bir kağıda da yazarak genel başkana vermişti.

Seçim mücadelesi ve sonrası...

Aybar bunları naklettikten sonra «Mektubu okumak zorundayım» diyerek okumuştur. Ancak, gerçeği ne derece yansıttığı bilinmeyen ve Aren'i töhmet altında bulunduran bu mektubun genel başkan tarafından okunması delegelerin büyük çoğunluğu tarafından tasvip edilmemiştir. Nitekim, sırf bu mektubun açıklanması nedeniyle, kendisine merkez yürütme kurulu tavsiye listesinde yer alması teklif edilen Behice Boran, bu listeye girmeyi reddetmiştir.

Aybar, genel kurulu, ya Aren ve arkadaşlarını yada kendisini ve arkadaşlarını tercih etmeğe davet ederek konuşmasını bitirmiştir.

Gerek Aren ve arkadaşlarının kararlı tutumları, gerekse Aybar'ın kongreyi kesin tercih zorunda bırakması karşısında genel yönetim kurulu seçimine iki tarafı da içine alan ortak bir tavsiye listesiyle gidilmesi imkânsız hale gelmiştir.

Son gün bir düğün salonunda çalışmalarına devam eden kongrede üyelerin getirdikleri bazı teklifler üzerine komisyonun hazırladığı raporlar görüşülerek karara bağlanmıştır.

Ancak bütün kongre boyunca gençlik sorunları hiçbir şekilde görüşme konusu olamamıştır. Oysa, aylarca önce genel merkezden teşkilata gönderilen bir genelgede büyük kongrenin ele alacağı bir numaralı meselenin «gençlik meselesi» olduğu bildirilmişti.

Gençliğin temsilcisi olan delegelerden Zülküf Şahin Veysi Sarısözen ve Nabi Yağcı «gençlik meselesi»nin büyük kongrede tartışılması için başkanlığa tam altı önerge vermişler, fakat Çetin Altan bunların hiçbirisini dikkate almamıştır. Son gün öğle üzeri sırf «yemek» için 2,5 saatlik tatil veren Altan, gençlik sorunlarının görüşülmesi için va- →

Polisin Zorbalığı

Arkadaşımız Osman Saffet Arolat, cumartesi günü öğle üzeri Milliyet Gazetesi'nin karşısında ve herkesin gözü önünde polisler tarafından zorbalıkla kaçırılmıştır.

Son Saat Mürettiphanesi'nde dergimizin hazırlıkları ile meşgul olan Arolat dışarı çıktığı sırada iki sivil polis üzerine çullanmış ve kendisini zorla sürükleyerek 34 DF 442 numaralı taksiye ite kaka bindirip kaçırmışlardır.

Olaya dergimizin yazı İşleri Müdürü Alpay Kabacalı ile mürettip arkadaşlar da tanık olmuşlardır.

Birinci Şube'ye götürüldüğü tahmin edilen Arolat'ın durumu hakkında dergimizin bağlandığı saate kadar resmi makamlardan bilgi almak mümkün olmamıştır.

Kişi hürriyetini ve basın hürriyetini ihlal eden bu zorbalık olayı ve arkadaşımızın âkıbeti hakkında geniş bilgiyi gelecek sayımızda vereceğiz.

Kurultay'dan Notlar...

● **Türkiye İşçi Partisi'nin Üçüncü Büyük Kurultayı Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda toplandı. Çalışmaların ilk üç günü burada yapıldı. Son gün ise bir düğün salonunda toplanıldı. Selim Sırrı Tarcan Salonu'nda üç gün süre ile, en gerilimli anlarda bile dinleyici sıralarının yarı yarıya boş olması parti sorumluları için gerçekten düşündürücü bir durum idi.**

● Kurultay'da bir sosyalist partiye yakışmayacak biçimsel davranışlar da vardı. Örneğin 94 sayfalık faaliyet raporunun okunması Kurultay'ın birinci gününü aldı. Merkez Yürütme Kurulu üyeleri tarafından nöbetleşe okunan rapor bütün üyelere dağıtılmıştı. Bu yüzden okunması altı saat süren raporu hiç kimse dinlemedi, delegeler bu süreyi kulis yapmakla geçirdiler.

● **Kongre Başkanı Çetin Altan ilk günkü ciddi tutumuna karşılık sonradan toplantıyı tamamen Karakuşi hükümlerle yönetmeye başladı. Kürsüye çıkan delegelerin çoğu ile alay etti. Partinin teorik meseleleri üzerine konuşan delegelere «faaliyet raporu ile ilgili değildir» diyerek sık sık müdahalede bulundu. Bu yüzden zaman zaman kongre başkanı ile delegeler arasında çatışmalar oldu.**

● Kongrenin en ilgi çekici konuşmacılarından birisi Aydın Delegesi Orhan Çubukçu idi. Orhan Çubukçu partinin görüşlerini basitleştirilmiş şemalar ve tablolar halinde köylülere nasıl izah ettiklerini açıkladı. Çubukçu'nun açıkladığı bu çalışma örneği bir çok delege tarafından benimsendi. Kendi bölgelerine döndüklerinde aynı metodu uygulayacaklarını söylediler.

● **Parti kongresinin teorik tartışmalar dolayısıyla bir çıkmaza sürüklenmesi endişesi bütün delegelere hâkimdi. Trabzon Delegesi Atilla Aşut da bu endişeyi dile getirerek «Malatya Kongresi'ni de en kritik anında sağduyu kurtarmıştı. Bu kongreyi de herhalde solduyu kurtaracaktır» dedi.**

● Parti tüzüğüne göre genel yönetim kurulu ve haysiyet divanı seçimleri üç turda yapılmaktadır. Birinci turda oyların üçte ikisini alanlar seçilmiş sayılmakta, kalan üyelikler için ikinci tur yapılmakta, bu turda da üçte iki oy alamayan üyeler üçüncü tura gitmekte ve üç turda aldıkları oyların toplamı sıraya konularak kimlerin seçildiği anlaşılmaktadır. Bu usulün fazla zaman aldığı düşünülerek seçimin tek oylamada alınan oy sırasına göre yapılması teklif edildi, fakat kongre teklifi reddetti. Bu yüzden salı günü saat 15'te başlayan oylama 17 saat sürdü ve ancak ertesi sabah saat 8'de sonuçlandı.

● **Birinci turun tasnifleri biterken, Kemal Nebioğlu kongre başkanına hiç kimsenin barajı aşamadığını açıkladı. Sonra bir hata olduğu ileri sürüldü. 10 dakikalık bir çalışmadan sonra Kemal Nebioğlu, sadece Mehmet Ali Aybar'ın birinci turda barajı aştığını bildirdi.**

● 142. maddenin çilekeş mahkûmu Şadi Alkılıç, büyük kongreye çektiği başarı telgrafında «Bütün dünya sosyalistlerini, komşu ve uzaktakileri ve de Türk sosyalistlerini ayırdetmeden seviyorum. Ayrılırsak vurululuruz. Sosyalist sosyalisttir. İşçi - aydın diye bölünemez. Türkiye'nin tek kurtuluş yolu sosyalizmdir» diyordu. Alkılıç'ın telgrafı uzun uzun alkışlandı.

● **233 delegenin hemen hemen yarısı genel yönetim kurulu için adaylık koymuştu. Bu yüzden adayların ilan edildiği kara tahtada isimleri sığdıracak yer bulmak büyük bir mesele oldu.**

● Oy tasnifi için bir komisyon kurulmuştu. Ancak bir süre sonra komisyonun işi başaramadığı bildirilerek Kemal Nebioğlu tarafından kongre başkanının da izni alınarak delege olmayan tasnif uzmanları getirildi. Onlar da yetmedi, başka uzmanlar da getirildi. Tasnifler kelimenin tam anlamıyla bir keşmekeş içinde yapıldı.

● **Kurultay'da en çok Merkez Yürütme Kurulu'nun sık sık toplanamamasından ve genel başkanı denetleyememesinden şikâyet ediliyordu. Yeni seçilen merkez yürütme kurulunda bu şikâyetler hiç dikkate alınmadı. Zira, kurulun altı üyesi İstanbul'da oturmaktadır.**

● Şimdiye kadar TİP'in iki genel sekreterinden biri işçi, biri aydın olmuştur. Bu defa aydınlardan genel sekreterliğe talip olan çıkmadığı için iki genel sekreter de işçi kesiminden seçildi.

KEMAL TÜRKLER VE RIZA KUAS KONGREDE
Kurucular Aybar'ı desteklediler... —

İDRİS KÜÇÜKÖMER — TİP Programının değiştirilmesini istiyor

pılan ısrarlı hatırlatmaları da hiçe sayarak gündemin «seçimler» maddesine geçmiştir.

Seçimlere biri Merkez Yürütme Kurulu'nun, diğeri Prof. Sadun Aren'in hazırladığı iki tavsiye listesiyle gidilmiştir. Merkez Yürütme Kurulu'nun tavsiye listesine Aybar'a muhalif olanlardan hiç kimse alınmadığı gibi, Aren'in listesinde de Aybar'a yer verilmemiştir. İki listenin dikkati çeken yanlarından biri de, Aybar'ın listesinde aydın kesimi için aday bulmakta güçlük çekilmiş olması, Aren'in listesinde ise işçi kesiminde «sendikacılar»dan çok işçilere yer verilmesidir.

Gerek dört gün süre ile yapılan kulis çalışmalarından, gerekse listelerin tertip şeklinden, Aybar'ın özellikle sendikacılar ve Tarık Ziya Ekinci'nin önderlik ettiği doğu illeri delegeleri tarafından, buna karşılık Aren listesinin Ankara delegelerinin çoğunluğu dahil olmak üzere çeşitli illerden 70'e yakın delege tarafından desteklendiği anlaşılmıştır.

Behice Boran ise yukarıda belirttiğimiz nedenle hiçbir listeden aday olmamış ve bu nedeni kongreye açıklamak için söz istemiştir. Ancak Çetin Altan kendisine söz vermemiştir.

Üç tur üzerinden 17 saat süren seçimlerde Aybar'ın listesi (kendisi hariç) ilk turları atlamak için gerekli üçte iki çoğunluğu sağlayamamış ve ancak üçüncü turda seçilebilmiştir. Bu sonuçlar, Aren grubunun Aybar karşısında üçte biri aşkın bir muhalefet gücüne sahip olduğunu ortaya koymuştur. Seçim sonunda 41 kişilik yönetim kuruluna Aren'in listesinden asil üye olarak sadece Sadun Aren, Şaban Erik ve Yılmaz Yazoğlu girebilmişlerdir. Genel Yönetim Kurulu'nda konuşmak hakkına sahip olan, fakat oy hakkı bulunmayan 20 yedek üyelikten 15'ini de Aren'ciler kazanmış, başka delegeler tarafından bağımsız aday gösterilen Behice Boran da yedek üyeliğe seçilmiştir. Aren'ci yedek üyeler Haydaroğlu, Bahadınlı, Sargın, Kurtel, Çelik, Karcı, Koçak, Birdal, Erden, Ünal, Akan, Doğan, Balkara, Atılal, Kozanoğlu'dur.

Bu durumda, büyük çoğunluğu Aybar taraftarı olan Genel Yönetim Kurulu'nda Aren grubu, oy bakımından olmasa bile söz hakkına sahip olmak bakımından 19 kişilik bir muhalefet kanadı meydana getirmeğe muvaffak olmuştur.

Şartları dikkate alınmadan listeye dahil edilerek genel yönetim kurulu üyeliğine seçilen İdris Küçükömer ise, gerekçesini genel başkana telgrafla bildirerek kuruldan istifa etmiştir.

Seçimlerden sonra Genel Başkan Mehmet Ali Aybar sonuçları kendi görüşlerinin başarısı olarak kabul etmiş ve gazetelere verdiği demeçte **«Büyük Kongre, alınan kararlarda da görüleceği gibi, benim savunduğum fikirleri tasvip etmiştir, kongre kararı haline getirmiştir. Bu karar hepimizi bağlar, fikir tartışmaları bu kararlara saygı göstererek yapılır»** demiştir.

Buna karşılık Sadun Aren **«TİP sosyalist bir partidir. Yüzlerce, binlerce sosyalist arkadaş türlü güçlüklere, baskılara, saldırılara göğüs gererek bu partinin teşkilatını kurmuştur. Ve bugüne kadar da yürütmüştür. Son sıralarda çıkan fikir ayrılıklarını ve onun gelişme yönünü değerlendirirken bu gerçeği daima göz önünde tutmak zorunluğu ve sorumluluğu vardır. Bundan dolayıdır ki, büyük kongrede de ifade etmiş olduğumuz görüşlerimizi bundan böyle partinin program ve tüzüğü çerçevesinde kalarak ve somut meseleler geldikçe savunarak yürüteceğiz. Bizden yana sebeplerle hiçbir şekilde partinin birlik ve beraberliğine halel getirilmeyecektir. Biz büyük kongrenin her iki tarafı dinledikten sonra vermiş olduğu kararı (ki bu seçim sonuçlarıyla belirmektedir) böyle yorumluyoruz.»** demiştir.

Behice Boran ise **«Politik mücadelede gerektiğinde bir kenara çekilmek ve beklemek de vardır. Olayların bundan böyle nasıl gelişeceğini izleyeceğim. Partiden ayrılmam söz konusu olamaz»** diyerek şimdilik pasif durumda kalacağını bildirmiştir.

Seçim sonuçları, parti için ilginç bir durumu daha ortaya çıkartmıştır. Zira, TİP'in Millet Meclisi'ndeki 14 kişilik grubundan 8 kişi, Aren, Kurtel, Selek, Bahadınlı, Karcı, Erik, Koçak, Boran, genel başkana muhaliftirler ve grupta çoğunluktadırlar. Ayrıca TİP'in Senato'daki tek üyesi Fatma Hikmet İşmen de Aybar'a muhalif olduğunu göstermiştir. Bununla beraber, Prof. Aren, parlamentoda kendilerine düşen görevi büyük bir titizlikle yerine getireceklerini belirtmiştir.

Şu halde, TİP'in içinde ve üst kademelerinde güçlü, hattâ parlamento grubunda egemen bir muhalefet kanadı kurulmuştur ve gelecek kongreye kadar da tüzüğe, programa ve kongre kararlarına saygılı olarak tam bir parti disiplini içinde çalışacaklardır.

Bu olumlu gelişmeye karşılık, parti içinde «sosyalistlik»le bağdaşamayacak tek hareket, Büyük Kongre'de haddini aşarak bütün delegelere sık sık «sosyalistlik» dersi veren İstanbul Milletvekili Çetin Altan'dan gelmiştir. Evet, Aybar'ın anlaşmazlık konusu olan görüşlerini hem de çok daha sert ifadelerle ilk defa fıkralarında ortaya atan, anlaşmazlık çıktıktan sonra da sanki kendisi hiçbir falso yapmamış gibi Olemp Dağı'na çıkıp gelişmelere yukarıdan bakan, Kurultay öncesinde delegelere herhangi bir uyarmada bulunmak sorumluluğunu dahi duymayan, dört günlük kongre süresince başkanlık divanında Agâh Erozan'vari gösteriler yapmak hevesi yüzünden ciddi bir konuşma yapmaya vakit ayıramayan Çetin Altan'dan...

... Ve Çetin Altan'ın gösterileri!

Salı gecesi daha seçimler sonuçlanmadan **«Bu kongre dünya sosyalizm tarihine armağan olmuştur. Hiçbir partide bu kadar seviyeli kongre yapılmamıştır»** diyerek kongreye veda ettikten sonra evine kapanan Çetin Altan, Akşam Gazetesinin ikinci sayfasına «ego»sunu merkez alan bir fıkra döşenerek partinin bütün yöneticilerine, delegelerine en pespaye ifadelerle saldırmıştır.

Üç yıldan beri birlikte çalıştığı arkadaşlarına **«Zibidi, Rate, Ne Oldum Delisi»** gibi sıfatları yakıştıran Çetin Altan bu yazısında tam bir megalomaniye sürükleniyor, Türkiye'de sosyalist hareketin bütün başarılarını «Ben... Ben... Ben... Ben...» diyerek kendisine mal ediyor ve diğer sosyalistleri **«Çetin Altan'a layık olamamak»la** suçluyordu!

Yıllardır TİP'in sözcüsü durumunda bulunan ve büyük kurultaya başkanlık eden Çetin Altan'ın hezeyan halindeki bu saldırıları tabii siyasi çevrelerde bomba tesiri yarattı. Çetin Altan ne yapmak istiyordu? Derhal temaslara geçildi. Akşamcı yazar, kendisiyle konuşan parti yöneticilerine **«bu hareketlerimi hazmederseniz partide kalabilirim» diyor ve ipleri koparmağa** hazır olduğunu belli ediyordu.

Ne var ki, Çetin Altan'ın ertesi gün yazdığı ikinci yazı, gazetelere verdiği demeçler ilk yazısıyla çelişiyordu. Çetin Altan artık bütün parti yöneticilerine meydan okuyordu : Partiye el koyacaktı!.. Gerekirse olağanüstü kongre toplayacaktı... Parti 1969'da başa değil, ayağa bile güreşemezdi. Sosyalist akımın gelişme yolunu bir kaç kişi tıkıyordu. Onlar bir temizlense, «başta Aybar olmak üzere sevimsiz kişiler» tasfiye edilse, sosyalist hareket bir çığ gibi gelişecekti. Bunun için sevimli (!) bir lider lâzımdı. Liderin kim olacağı sorusunun cevabı ise Altan'ın demeçlerinde ve yazılarında açıkça okunuyordu : «Ben... Ben... Ben... Ben...»

Çetin Altan'ın başkomutanlığı altında bütün sosyalistler, TİP'liler, Geniş Cephe'ciler, küskün sosyalistler, eski sosyalistler, öfkeli gençler, sendikacılar birleşecekler, Sezar'ın orduları gibi zaferden zafere koşacaklardı! Ancak yeni lider adayı, her ihtimale karşı, Ortanın Solu'na yatırım yapmayı da ihmal etmiyor, Ecevit'le olan yakın dostluğundan, onun çalışkanlığından dem vuruyordu. Nitekim bu satırlar ertesi gün Ulus'ta gerektiği gibi değerlendirilmişti.

Ancak mağrur komutanın savaş nâraları uzun ömürlü olmadı... Çetin Altan yazısında sözünü ettiği kuvvetlerden hiçbirini yanında bulmamış, hezeyannamelerini okuyanlar, hangi cepheden olurlarsa olsunlar, gülüp geçmişlerdi...

Nitekim aradan yirmi dört saat geçmeden Çetin Altan, çalıştıkları servis pardesü satış merkezi haline getirildiği için muhasebeciler tarafından işgal edilen Akşam'daki odasına «sevgi» mesajları yolluyor ve **«Bir daha dünyaya gelişimde politikacı gördüm mü, sosyalist olsun, kapitalist olsun, bir kilometre ötesinden geçeceğim... İlk fırsatta gidip politikacısı olmayan bir yerde sırtüstü yatacağım. Ve bir daha kim :**

— Ben, derse karşısına geçip daha çok :

— Ben, diye bağıracağım» diyordu.

Anlaşılan, Ortanın Solu'ndan da yüz bulamamıştı... Ve Çetin Altan için Malik Yolaç'ın kumaş ticarethanesine dönmekten başka çare kalmamıştı...

TiP'in yeni yöneticileri

Türkiye İşçi Partisi Üçüncü Büyük Kurultayı'nda Genel Yönetim Kurulu, aldıkları oy sırasına göre, şu şekilde kurulmuştur:

İŞÇİ KESİMİ: Rıza Kuas (383), Naci Eren (366), Şaban Yıldız (359), Hüsamettin Güven (355), Şinasi Kaya (348), Kemal Aksoy (331), İlyas Başyılmaz (329), Kemal Türkler (326), İbrahim Çetkin (325), Şevki Erencan (306), Canan Bıçakçı (303), Rahmi Eşsizhan (288), Yaşar Saygıner (286), Şaban Erik (286), Fevzi Kavuk (274), Mehdi Zana (263), Celal Beyaz (258), Kemal Nebioğlu (257), Tahsin Avcı (255), Yılmaz Yazoğlu (240), Abbas Uğurlu (231).

Yedekler: Musa Birdal (229), Yakup Erden (229), Yavuz Ünal (226), Necip Akan (222), Mehmet Ruhi Doğan (220), Mustafa Oksal (216), Mustafa Balkara (215), Metin Atılal (210), Adnan Kozanoğlu (207), Cemil Fazlı (207).

İŞÇİ OLMAYANLAR KESİMİ: Mehmet Ali Aybar (158 - Birinci turda seçilmiştir), Murat Sarıca (385), Yaşar Kemal Gökçeli (384), Tarık Ziya Ekinci (365), İdris Küçükömer (351 - Seçildikten sonra istifa etmiştir), Suat Aksoy (341), Mehmet Ali Aslan (339), Kemal Burkay (338), Can Yücel (328), Şükran Kurdakul (324), Atilla Agut (322), Yahya Kanbolat (312), Ayata Beğensel (309), Naci Kutlay (308), Hayrettin Abacı (300), Burhan Cahit Ünal (292), Kemal Sülker (283), Saip Atay (273), Orhan Çubukçu (272), Sadun Aren (253), Ali Göçmen (246).

Yedekler: Behice Boran (245), Yusuf Ziya Bahadınlı (235), Nihat Sargın (233), Adil Kurtel (219), Mehmet Selik (218), Ali Karcı (214), Yunus Koçak (210), Rauf Çapan (198), Minnetullah Haydaroğlu (196).

Haysiyet Divanı ise yine oy sırasına göre şöyle kurulmuştur:

İŞÇİ KESİMİ: Basri Dede (174 - Birinci turda), Mirza Doğan (150 - Birinci turda), Nejat Öktem (362), Salih Özkarabay (213).

Yedekler: Bekir Yenigün (233), Ahmet Kuraneri (214).

İŞÇİ OLMAYANLAR: Nazife Cemgil (152 - Birinci turda), İsmail Hakkı Balamir (160 - Birinci turda), Cemal Hakkı Selek (319).

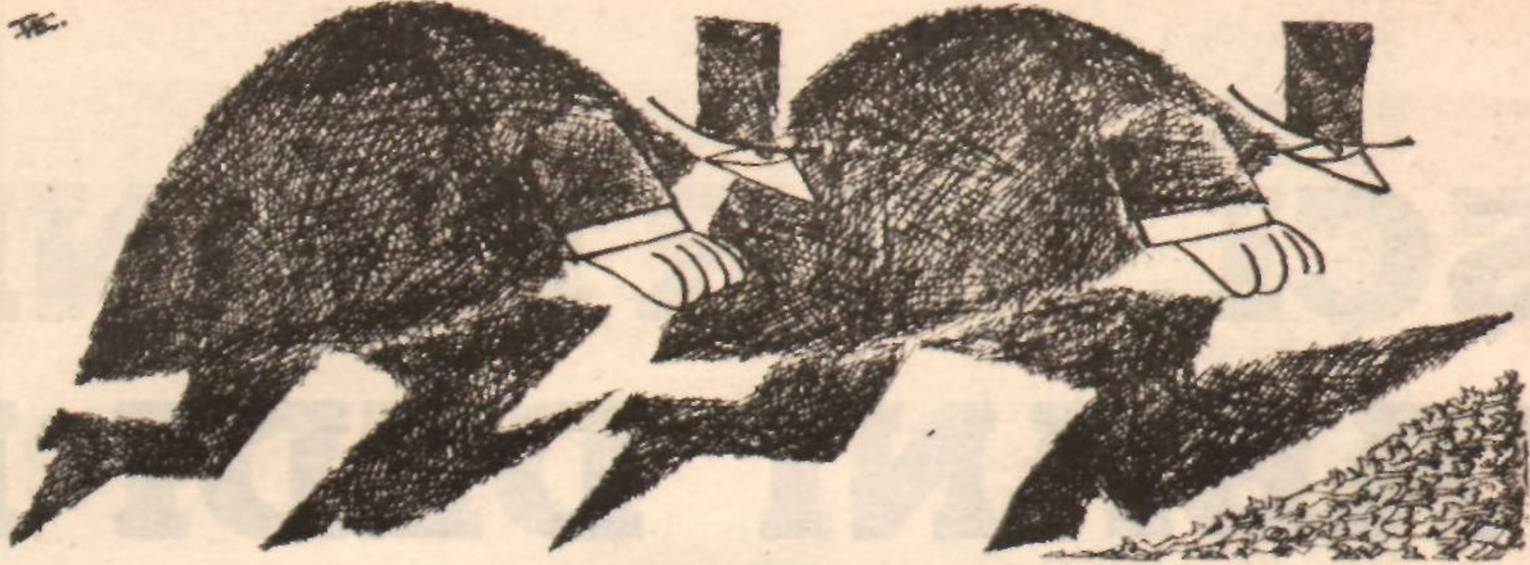
Yedek: Moris Gabbay (257).

Kongreden sonra toplanan Genel Yönetim Kurulu, genel başkanlığa Mehmet Ali Aybar'ı, genel sekreterliklere Rıza Kuas ve Kemal Nebioğlu'nu seçmiş, Merkez Yürütme Kurulu ise şu şekilde kurulmuştur:

Mehmet Ali Aybar, Rıza Kuas, Şaban Yıldız, Şinasi Kaya, İbrahim Çetkin, Rahmi Eşsizhan, Kemal Nebioğlu, Murat Sarıca, Tarık Ziya Ekinci, Suat Aksoy, Şükran Kurdakul, Yahya Kanbolat, ve Kemal Sülker.

Ferruh Doğan

AP ve CHP ilişkileri...

UYGUN ADIM...

TİP'in Programı Değişmelidir

İdris KÜÇÜKÖMER

1 — Tekelci uluslararası kapitalizmin etki alanı *içinde kalan sömürge yada yarı sömürge* ülkelerin temel çelişkisi, bu ülke halkları ile emperyalistler arasındadır. Böyle bir ülke olan Türkiye'nin temel çelişkisi de bu türdendir. Bu çelişkiyi çözerek bağımsızlığa kavuşabiliriz. Bu iş uzun bir süreç içinde sosyalizme yol açan adımlarla çözülecektir. Bunun için de emekçi halkın iktidara doğru gidişinde kendisi ile bağlantı kurabilecek dost güçleri ve kendisine karşı olması mümkün güçleri doğru teşhis etmesi gerekir. Yalnız, dost olup olmamayı, süreçte, zaman boyunca dikkate almak zorunludur. Bunun için de sınıf meselelerini doğru görmeliyiz.

Gerçek bağımsızlık hareketi gelişirken, adım adım sosyalizme giden yollar açılırken sınıf mücadelesi şiddetlenebilecek, önce emekçi halka dost görünenler, düşman haline gelebileceklerdir. Burada temel çelişkiyi çözmeye savaşanlar, tali çelişkilerin temel çelişki üzerindeki etkilerini, onun çözümünü kolaylaştırma yönündeki muhtemel basınçlarını doğru değerlendirmelidir. Mesele, bu tali çelişmeleri çözmek üzere açıklamaktan çok, bunların temel çelişkiyi çözmeye götürücü ağırlıklarını daha çok eylemde dikkate almaktır. Bunu iki örnekle açıklayalım :

İhtilal neden İngiltere'de değil de Rusya'da olmuştur? İngiltere'de daha keskin olan temel çelişki emperyalist aşamanın bol nimetleriyle küllenirken, Rusya'da işçi sınıfı ile burjuvalar, burjuvalar ile iktidarda olan feodaller feodallerle köylüler arasındaki çelişkiler, kilisenin düştüğü batak, harbin *yarattığı askeri, mali sonuçlar v.s., üst üste küme ha*linde gelince Rusya kapitalizmin zayıf halkası olmuş ve bilinen ihtilal yapılmıştır. Burada temel çelişki üreride tali çelişkilerin, üst yapı çelişkilerinin yığıldığı bir durumu görüyoruz. İkinci örnek Türkiye'dir. Türkiye'de üst yapı çelişkisi olan islamcılık ile batıcı laik çekişmesini, bürokratların ve CHP'nin yaptığı gibi ilerici-gerici çelişkisi biçiminde alıp çözmeye kalkarsak, temel çelişki görülemez ve çözülemez olur. Bu bakımdan 1964 yılında 1. Büyük Kurultay'a alelacele yetiştirilen TİP programı yetersizdir. Ve üst yapı çelişkilerinin parti içindeki rakip iki grup tarafından da anlaşılmadığı kanısındayım. Sayın Aren üst yapı çelişkilerinin önemini hafife almış; Sayın Aybar ise bunun fantezisini yapmıştır.

2 — Tali çelişkilerin temel çelişki üzerindeki ağırlığı ile yaratacağı muhtemel oluşum, ancak dünya çapındaki çelişkiler içinde yerine konulabilir. Çünkü birbirine bağlı ekonomilerde, dünya çapında sınıf mücadelesi şiddetlenirken ulusal seviyede de sınıf mücadelesi şiddetlenebilir.

Tekelci Amerikan kapitalizminin eksik talebi gidererek sınıf mücadelesini geciktirici araçlarından ikisi, özellikle silanlanma harcamaları ile yaratılan talep ve refah devleti görüşüne uygun olarak içerde sosyal adaletçi harcamalardır. Bunlardan birincisi kapitalizmin temel ilkelerinden özel teşebbüs ve kâr ilkelerine uygundur. İkincisi bu ilkelerde fedakârlığı getirir. İşte silahlanma yoluyla aranan çare, niceI olarak *çok yaygın kapitalist imparatorluğun harcama*larını gerekli olandan aşırmış (Vietnam sebebiyle) ve nitel bir güçsüzlüğe sebep olmuştur.

Bu yoldan kapitalizmin güz dönemine girilince iki blok arasında sınıf mücadelesi şiddetlenmiştir. İşte Çekoslovak olayı bu dünya diyalektiği içinde meydana gelmiştir. Çekoslovak ulusuna ait soyut bir *hürriyet olayı değildir bu.*

3 — Sınıf mücadelesi uluslararası seviyede şiddetlenirken Türkiyede bağımsızlık için yapılan mücadelede durum nedir? Bağımsızlık kavgasında *kimlerin* dost, kimlerin karşı olması muhtemeldir?

Bunun için, Türkiye'deki sınıf meselesinin yeterince neden aydınlanmadığını açıklığa kavuşturmakta büyük fayda vardır. Bu noktada 17. yüzyıl sonuna kadar kapitalist *merkantilist bir üretim biçimine geç*meyen Osmanlılar'da zamanla iki cephenin kurulduğunu görüyoruz. Bunlardan biri yeniçeri - lonca esnafı - ulema'dan meydana gelen islamcı halk cephesi, diğeri de batıcı yada yenilik taraftarı bürokrat cephedir. 19. Yüzyılda batıcı bürokratlar, sanayi devrimini yapmış kapitalist Avrupa'ya ülkenin kapılarını, yapılan ticaret anlaşmaları ile sonuna kadar açarak hem imparatorluğun parçalanmasını kolaylaştırmışlar, hem de mevcut üretim güçlerinin (tezgahlar, atölyeler v.s.) tasfiyesine sebep olmuşlardır. Bu tasfiye ile işsiz kalan büyük halk kitleleri halkçı islamcı cepheyi güçlendirirken, batı üst yapı kurumlarının (kanunlar, eğitim ve kültür kurumları, baloları v.s.) alınışı, emperyalizmin kültür devrimi olarak içeriye girişini kolaylaştırmış; batıcıların meşrutiyet hareketi, anayasasıyla, emperyalist etkinin tepe noktasında padişaha karşı laik devlet ilkesini getirirken halkçı - islamcı cephe padişahtan yana itilmiştir. Bu arada batılaşma hareketinin getirdiği borçlanmalar devleti Düyunu Umumi'ye sürüklemiştir. Bir üretim aracı sahibi olmayan bürokratlar geçici olarak sahip oldukları politik güç ile servet sahibi olmuşlar, fakat cumhuriyet dönemine kadar hem yerli üretim güçlerinin tasfiyesine ve hem de parçalanan imparatorluğa emperyalistlerin yerleşmesine sebep olmuşlardır.

YUNAN'ı yenerek cumhuriyeti bürokrat subaylar kurmuştur. Bunlar da devrim, yenilik, batılaşma diye batı kapitalizminin üst yapı kurumlarını almaya devam etmişler, üretim güçlerini yeterince geliştirme yolunu bulamadıklarından devlet masrafları değer yaratan emekçi halkın sırtından çıkarılmış; ve batıcı laik yaşayışlarıyla halka karşı düşmüşlerdir. Böylece islamcı-halkçı cephe gücünü muhafaza etmiştir. (Terakkiperver Fırka, Serbest Fırka olayları, Ayan artığı, büyük çiftlik sahipleri de bu cephededir) Buna karşı bürokratların Halk Fırkası daima bir azınlık fırkası olmuştur. Bununla beraber bürokratlar şahsi servet edinirken, mevcut üretim araçları sahiplerinin az da olsa daha güçlenmesini sağlamışlardır. Üretim araçları sahipleri güçlenirken, İkinci Dünya Savaşı sona ermiş ve batı kurumlarına *tutkun CHP bürokratları*, üretim gücü sahipleri için büyük olanaklar yaratacak yabancı sermaye hareketlerine ve bazı ikili anlaşmalara gitmişlerdir. Daha güçlenen üretim araçları sahipleri ise ekonomik iktidarlarına uygun olarak siyasi iktidarı da istemişlerdir. Bunun için bürokratlara karşı islamcı-halk cephesini kullanarak 1950'de iktidara gelmişlerdir.

BURADA bugün sınıf ve bağımsızlık meseleleri ile ilgili anahtar niteliğinde sadece iki önemli hususu ortaya koymakla yetineceğim :

a. Emperyalizmin sınırları içinde DP hareketi, başlangıçta üretim güçlerini geliştirerek milli gelirde daha büyük artış sağlamış, fakat emperyalist etki alanında bir süre sonra bu hız kesilip ekonomik güçlükler artarken bürokratların hâlâ hakim olduğu CHP laiklik ve anayasa meselelerini rejim meselesi diye getirmiştir! Ve muhalefetini buna göre yürüterek emperyalist şartların sonucu çıkmaza giren DP'yi batıcı bürokratların subaylar kanadı devirmiştir. Tekrarlanması mümkün *olayın önemi şuradadır : Burjuva tipi* üretim aracı sahibi bir sınıf olmadan yapılan batıcı - laik hareket, üretim güçlerinin gelişip sonra duraklamasıyla belirebilecek emekçi gerçek bir sınıf hareketini durdurmaktadır. Çünkü emekçi *yığınların ge*niş ölçüde yer aldığı halkçı-islamcı cepheden emekçi bir sınıf hareketi doğması, CHP'nin büyük rol oynayarak yarattığı laik-islamcı üst yapı çekişmesi ile durdurulmaktadır. Bu şartlarda patlama (27 Mayıs) bürokratları ve ortaklarını iktidara getirmektedir. Bu ise üretim güçlerinin gelişme hızını daha yavaşlatmaktadır.

Bugün AP de emperyalizm paralelinde DP hare*ketini tekrarlamakta*, hızı düştükçe laik-islamcı çekişmesi içine düşülmekte, AP içinden sınıf hareketi gelişmesi önlenmektedir. Bu sadece emperyalistlere yaramaktadır.

b. Bürokrat ve milli *kahraman olan Mustafa Ke*mal, gerçek bağımsızlığın ekonomik bağımsızlık olduğunu söyledi. Bunun yolunu halk için bulamadığından ekonomik ve politik olarak bağımlı duruma düştük. Bugün yabancı sermaye ortaklıkları ile Türkiye'de sanayileşme adı ile dışa bağlı montaj sanayiinin geniş ölçüde kurulduğunu görüyoruz. Bu yoldan emekçilerin nisbi fakirleşmesi ve işsizlik artmaya devam etmektedir.

OYSA biz ne görüyoruz, eskiden beri üretim aracı sahibi olmayan bürokratların subaylar kanadı şimdi üretim araçları sahibi olarak sınıf olmaya yönelmiştir. Bilindiği gibi bütün subayların hissedar olduğu «Ordu Yardımlaşma Ortaklığı» adlı kurumun kaynakları süratle genişlemiş ve bugün yabancı sermaye ile işbirliği yaparak dev montaj (otomobil, kamyon gibi) sanayii kuruluşlarına gitmiştir. kâr hesabı içinde nerelere kadar gidebileceği de tahmin edilebilir.

Öyleyse, Abdülhamid piyesini protesto eden ilerici-laik Atatürkçü denen kimseler önce Ordu Yardım*laşma Kurumunun bu halini" iyi değerlendirmeliler*; bağımsızlık kavgasından söz ederek bürokratlarla işbirliği düşünen geniş cepheciler aynı değerlendirmeyi yapmadan hiçbir yere gidemezler; kendisine sosyalist diyenler de bu açık gerçekten korkup kaçamazlar.

Sadece yukarki anahtar iki husus sosyalistlerin, sınıf ve bağımsızlık meselelerinde, CHP ve AP'ye karşı bugüne kadar alışılagelmiş tutumunun gözden geçirilmesini gerektirir. Hele ilerici - gerici gibi sözde ayrımlar süratle bir yana bırakılmalıdır

Yukarki hususlar dikkate alındığında, sosyalistler için yeni strateji yöntemleri gerekebilir ve ascleye getirilmiş, çelişkilerle dolu sosyalist sözcüğünü de bulundurmayan TİP programı bu bakımlardan yetersizdir. Esasen Türkiye'de strateji tartışmaları bu programdan çok sonra başlamıştır. Kısaca, bana göre, mevcut programın olayların gerisinde kalışı TİP'deki tartışmaları tahrik eden objektif sebep olduğu halde, çatışan iki grup da mevcut programı kabul etmektedirler! Eyleme açık olmadığı için bu program bürokratiktir.

İŞÇİ PARTİSİNİN TABANI DEDİ Kİ

TÜRKİYE İşçi Partisi Üçüncü Kongresi'nde, üst kedemedeki çekişmelerin birinci derecede ilgi toplaması yüzünden tabanın sesi basında pek yansımamıştır. Oysa Anadolu'da sosyalist mücadeleyi yürüten TİP üyelerinin eleştirileri, partinin yöneticilerine yön gösterecek ve belki de onları kısır çekişmelerden kurtaracak nitelikteydi. Önemli olan bu eleştirileri dikkatle dinlemek ve birbiriyle kısmen çelişen bu görüşlerden olumlu sentezler çıkarabilmekti.

Kongre geçmiş olmakla beraber, TİP'in tabanının sesini, bundan sonraki çalışmalara ışık tutabilecek bir belge olarak özet halinde yayınlıyoruz. Aşağıdaki konuşmalar, TİP Genel Yönetim Kurulu faaliyet raporunun eleştirilmesi sırasında yapılmıştır:

YALÇIN CERİT — Önemli meselemiz, teşkilatlanmadır. Kurulduğumuz günden beri yedi yıl geçmiştir. Seçimlere girebilmek için bir çok yerde teşkilatımız alelacele kurulmuştur. İlçeler rastgele kurulmuştur. Meşruiyetimizi kabul ettirdikten sonra sosyalist anlamda teşkilatlanmayı yeni baştan ele almak gerektir. Hattâ hiç korkmadan, yanlış kurulan ilçeleri yeniden kurmak gerekir. Artık TİP'li olmak için yürekli olmak dönemi geçmiş, aynızamanda akıllı olmak dönemi başlamıştır.

METİN BİLGEN — Geçen kongrede parti içi kritik ve otokritik müessesesinin güçlendirilmesi karar altına alınmıştı. Ama bu uygulanmamıştır. Uygulanmadığı için de kongreye çok az zaman kala Merkez Yürütme Kurulu'nun kendi içinde bile bazı anlaşmazlıklar ortaya çıkmıştır. Malatya Kongresi'nde bu kritik ve otokritik meselesi oylanırken Genel Başkan Aybar bu teklifin aleyhinde oy kullanmıştı. Bir sosyalist partinin en büyük sorumlusunun kritik ve otokritiğe karşı olmasının üzerinde durmak lâzımdır. Bu kritik ve otokritik sebebiyle bazı arkadaşlarımız parti dışına atılmıştır. Bazı arkadaşlarımız da tahammülsüzlükler nedeniyle pasif duruma girmişlerdir. Bugün hakim ve tutucu sınıflarla mücadele eden örgütlerle işbirliği yapmak şöyle dursun, parti dışına attığımız kardeşlerimize karşı dahi hoşgörümüz yoktur. Bu da bizim gücümüzü zayıflatmaktadır.

AYTEN OKAN — Seçimden seçime faaliyet, halkımızı bilinçlendirmek için yeterli değildir. Seçim sonuçlarının beklediğimiz gibi çıkmaması, bu görüşümüzü kuvvetlendirmektedir.. Günden güne artan üyelerimizi eğitmek için ciddi bir eğitim sistemi bugüne kadar bulunmamıştır. Parti içinde militanlar yetiştirecek hazırlayıcı kadroların kurulması gereklidir. İkinci Kongre'nin kararına aykırı olarak, parti içinde kritik ve otokritiğe yer verilmemiştir. Üyelerimiz, haysiyet divanına verilmek endişesiyle düşüncelerini dile getirememektedir. İkinci Büyük Kongremizin kararlarına aykırı olarak, anti-emperyalist mücadelenin halka maledilmesi konusunda da bir çalışma yapılmamıştır. Sosyalizmin kurulabilmesi için anti-emperyalist mücadelenin kazanılması birinci şarttır. Amerika'ya karşı eyleme katılan bütün güçleri birleştirmek gerekir. Gençlik hareketlerine de gereken önem verilmemiştir. Zaman zaman partili gençler eylemin dışında bırakılmak istenmiştir. Meseleler sokağa dökülürse arkasından faşizm gelir endişesi çok yanlıştır. Faşizm bugün Türkiye'de zaten kol gezmektedir. Emperyalizme karşı ortak cepheyi elbette TİP kuracaktır. Ancak, her türlü eylemin dışında kalarak öncü olunamaz. Partimizin temel görüşlerinden tâviz verilmeden ulusal bağımsızlıktan yana bütün güçlerin beraberliğini sağlamalıyız. Partimizden ayrılan sosyalistlere tekrar saflarımıza katılmak imkânı verilmelidir.

HAMDİ DİNLER — Asıl önemli nokta, genel merkezin illerle irtibatının kopuk olmasıdır. Zonguldak olaylarının asıl nedenlerini genel merkeze bildirdik. Fakat bir süre sonra mecliste bir milletvekili arkadaşımızın bu olayla ilgili konuşmasını okuyunca tepemizden aşağı kaynar sular indi. Eminim raporumuzu okumak zahmetine katlanmamıştı. Bizler oy için sınıf meselesinden vazgeçemeyiz. Bilinçlenmemiş kitlelerin oyları önemli değildir. Bu şekilde bilimsel sosyalizmden uzaklaşılmış olur.

YAVUZ ÜNAL — Eğer Sovyetler Birliği Çekoslovakya'yı işgal etmemiş olsaydı, partimizde konuşacak bir şey bulamayacaktık. İşçinin demokratik özgürlüğünden bahsediyoruz. Ancak görüyoruz ki, programda işçi meselesine ikinci planda yer verilmiştir. Genel merkezin teşkilatla bağlantısı yoktur. Partinin her kuruluşu birbirinden habersiz çalışmaktadır. Genel merkez yöneticileri nutuk atmaktan ve seyahat etmekten başka bir şey bilmiyorlar. Atılan sloganlar da masa başında uyduruluyor. Bu yüzden havada kalıyor. 1969'da başa güreşeceğiz, diyoruz. Ancak yaz aylarında sayın milletvekillerimiz meclis çalışmalarının acısını çıkartmak için sayfiye yerlerinde bol bol dinleniyorlar. Konuştuğumuz dille de halkın dışında kalıyoruz. İşçinin bilimsel öncülüğü diyoruz ama, kongremizden de belli ki, işçinin gücünden, desteğinden, varlığından yoksunuz. Partimizi 12 sendikacı kurmuştur, deniliyor. Niçin kurdukları bilinmemektedir. Başlangıçta kurucuların seçtiği bir sendikacı genel başkan, YTP'den milletvekili adayı olmuştur. Bunlar sendikalarında olduğu gibi partide de işçi adına fetva vermektedirler. Oysa bu arkadaşlarımızın işçilikle uzaktan yakından hiçbir ilgileri yoktur. Bu arkadaşlarımız aldıkları otomobilleriyle, evleriyle övünürler. Aldıkları bol maaş, ödenek, yolluk ve tazminatlarla zaten işçi sınıfından sıyrılmışlardır. İşçi olmak özelliğini kaybetmişler, bilinçleriyle olduğu kadar vücutlarıyla da işçiyi unutmuşlardır. Yerlerinden gitmemek için çeşitli kongre oyunları yaparlar. Genel başkanımız, parti içinde bu oportünist kimseleri kendisine destek almıştır. Bu destek alış, işçi sınıfının ideolojisi ve partimizin sosyalist eylemi ile ne derece bağdaşmaktadır?

GÜNEY DİNÇ — TİP, 1965'ten bu yana yalnız seçimleri hedef alan bir parti durumuna getirilmiştir. Bu nedenledir ki, her hareketimiz, her konuşmamız, her eylemimiz ve her kişisel münasebetimiz seçim platformu içerisinde değerlendirilir olmuştur. Bu nedenle, kişiler birbirinden korkar olmuşlardır. Bu yüzden parti zamanla dinamizmini yitirir hale gelmiştir. Elbette seçim için çalışacağız. Ancak seçim, belirli bir takım çalışmaların sonucudur. Seçim başlıbaşına bir hareket değildir. Örgütlenme meselesi üzerinde durulmalıdır. Yoksa diğer partilerin durumuna düşmüş ve fırsatçılığın kapısını açmış oluruz. Sosyalizm kendi özünde hürriyetleri bulunduran bir şeydir. Şu halde sosyalizmin ne olduğunu, kendi kuralları içinde, kendi yapısı ve kendi düşünce bütünü içinde farklı olmadığını gösterecek, sosyalizmi sosyalizm olarak halka benimseteceğiz. Üst yapı kavramları üzerinde durursak, diğer partilerden farkımız kalmaz. AP Genel Başkanı da, CHP yöneticisi de, başka partilerin sözcüleri de zaten hürriyetten, özgürlükten, insanlara hizmet etmekten bahsediyorlar. Biz bu düşüncemizi bilinçli bir şekilde ve sosyalist temellere, sınıf meselesine dayandırarak anlatacağız. Bunu yapmazsak sözlerimiz havada kalır.

HACI MEHMET — İsterdik ki, bizi temsil eden milletvekilleri seçimden seçime gelip on dakika bir köyde, bir saat bir yerde kalmakla yetinmesinler. Bununla nasıl olur da sosyalizm kurulabilir Türkiye'de? Parti yöneticileri üyelerle ilgilenmemekte, dâvalarımız takip edilmemektedir. Tüzüğün 53. maddesine de bir çare bulunması lâzımdır. Sendikacı arkadaşlar, biz işçiyiz, diyorlar. Bu, Hacı Ömer'in bir zamanlar sırtında taşıdığı semeri gösterip «servetimi bununla kazandım» demesine benzemektedir. Onun sözü ne kadar geçerli ise, bu arkadaşların sözü de o kadar geçerlidir.

NACİ KUTLAY — TİP içinde büyük problem, halka gidememekten ileri geliyor. Milletvekili seçildikleri ile gidip kongre yapmayan arkadaşlarımız var. Hürriyetçi sosyalizm konusuna karşı çıkan arkadaşlar, hiç iş görmemiş insanların haleti ruhiyesi içindedirler. Elbette bozukluk temeldedir. Ama günlük ihtiyaçları da karşılamak zorundayız. Doğu Anadolu'da başka dil konuşan bir çok vatandaş var. Bunlar tahkir ediliyor, hastane kapısından kovuluyor. TİP bu gerçekleri kabul ederek eyleme girmelidir.

MÜNİR CERİT — Partimiz sosyalizmden saptırılmak istenmektedir. Bilimsel sosyalizme sırt çevirmektedir. Bu kongrede hepimiz boynumuzun borcu olan görevi yerine getirmeliyiz. 1) Parti ve yurt sorunlarını tam bir bilimsellik içinde ortaya koymak... 2) Partimizin yöneticiler tarafından revizyonizme sürüklendiğini görmek... 3) Bu gidişe karşı koymak, devrimci raydan partinin çıkmasına izin vermemek... Partimizde son iki yılda yönetici hizip diktası kurulmuştur. Partinin en hızlı çalışan organları haysiyet divanları olmuştur. Partimizin emekçi sınıf ve tabakalarla işbirliği kurup işçi sınıfı ile birlikte müşterek eyleme sokabildiğini kimse iddia edemez. Bunun nedeni parti stratejisidir. Türkiye emperyalizmin pençesinden kurtulmadıkça TİP'in iktidara gelmesi ve sosyalizmi kurması tatlı bir hayal olacaktır. Yöneticiler, «Başa güreşeceğiz, iktidara geliyoruz» diyerek büyük kitleleri aldatmaktadırlar. Buna hiç kimsenin hakkı yoktur. Bağımsızlık için mücadele ile sosyalizm için mücadelenin aynı

Spor Salonu'nda toplanan TİP. 3. Büyük Kurultayı'nda Türkiye'nin dört bir yanından gelen delegeler toplu halde

şey olduğunu söylemek yanlıştır. Önce milli demokratik devrimin gerçekleştirilmesi lâzımdır.

TANJU CILIZOĞLU — Genel Başkana çevresi daima yanlış istihbarat vermiştir. Bir takım anlaşmazlıklar, parti içinde gizli fikirli, art niyetli insanlar varmış gibi abartılmış ve tasfiyeler yapılmıştır.

KEMAL BURKAY — Parti içinde teori tartışmalarının, görüş ayrılıklarının bulunması, partinin eylem düzeyinde canlı olması neticesini doğuracaktır. Değişik görüşler taşıyor diye üyelerin partiden uzaklaştırılması olumlu bir davranış değildir. Bugüne kadarki uygulama aşırı olmuştur. Sosyalist aydınlar kolay yetişmiyor. TİP'in Çekoslovakya Olayları'nı kınaması haklıydı. Fakat bunu burjuva hukuku olan devletler hukuku açısından değerlendirmek hatalıdır. Genel Yönetim Kurulu'nda yetkili kişiler bu konuda görüşlerini açıkladıktan sonra sık sık bu konuya gidilmesi bazı sert tartışmalara yol açmıştır. Vietnam ile Çekoslovakya Olaylarını aynı sepete koymamak lâzımdır. Parti dışı çevrelerin getirdiği milli demokratik devrim şiarları, bir görüş olmaktan çok, partiyi yıpratmak için kullanılmaktadır. Örgütlenmenin ve eylemin dışında kalan çevreler genellikle teorik tartışmaları ve dedikoduyu birinci plana getirmişlerdir. Oysa bir Bingöl'de, bir sanayi bölgesi olan Hereke'de dahi sosyalist örgütlenme yapılamadığını da göz önünde tutmak lâzımdır. Sosyalistler halka giderken somut meselelerle gitmek zorundadırlar.

ŞİNASİ KAYA — Merkez Yürütme Kurulu ve Genel Yönetim Kurulu bazı olaylarda âni kararlar vermesi gerekirken bunu yapamamıştır. Üniversite işgal ve boykot olayları hakkında partinin görüşü ancak bir buçuk ay sonra açıklanmıştır. Boğaz Köprüsü hakkında parti hâlâ görüş açıklamamıştır. Partide, işçi sınıfını eğitmek için, genel başkanın ve merkez yürütme kurulu üyelerinin konuşmalarından başka hiçbir eğitim imkânı yoktur. Sınıfsal eğitimi bugün ancak sendikalar yapabilmektedir. Ne yazık ki, partiyi kuran sendikacılar da sabahtan beri töhmet altında bulundurulmaktadır. Sendikacılara eleştiri yöneltilirken, işçi sınıfını bilinçlendirmek için mücadele edenler ayrı tutulmalıydı. Artık apartıman dairelerinde sosyalizm tartışması yapmaktan kurtulup meseleleri kitlelere intikal ettirmek zorundayız.

AHMET BURHANİYELİ — Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu henüz Anadolu'ya gidememiş, İstanbul'da kalmıştır. Üç beş sendikacı «bu partiyi istediğimiz yöne çevirebiliriz» diyorlar. Bu parti üç beş kişinin malı değildir. Bu sosyalizm değil, nasyonal sosyalizm olur. Biz sendikacıların karşısında değil, sendika ağalığının karşısındayız.

NAZIM YAZAR — Partimizin programı, «milli demokratik devrim» programıdır. Atacağımız şiarlar buna uygun olmalıdır. Oportunizm tehlikesiyle karşı karşıyayız. Güller yüzlü sosyalizm - güler yüzlü olmayan sosyalizm ayırımı, ancak emperyalistlerin hoşuna gider. Proletarya partisi oportunistlere pabuç bırakmaz. Milletvekilleri çalışmamışlardır. Burjuva partileri kadar dahi yurdu dolaşmamışlardır. Soruyorum, genel başkan, genel sekreter ve milletvekilleri kaç köy dolaşmışlardır?

MUSTAFA ORSAN — Çalışma raporunda köylü ve köy meselelerinden bahsedilmemiştir. İktisadi meselelerde zayıf kalındığı için halkımızın ilgisi sağlanamamaktadır. Mehmet Ali Aybar ve Çetin Altan, isimleri günlerce önce ilan edildiği halde Giresun'da bir TİP toplantısına gelmemişlerdir. Madem sosyalist yalan söylemez diyoruz, buna uymak zorundayız. Köylere sadece seçimden seçime gidilecek olursa, burjuva partilerine yapılan muameleye maruz kalırız.

ZAFER ÖZTÜRK — İstanbul'da, Ankara'da tabii kimse kimseyi tanımıyor. Orada sosyalistlik yapmak kolay. Gelin Turhal'a «ben sosyalistim, ben TİP'liyim» deyin de görelim... Ben kendime sosyalist sıfatı vermiyorum, asıl sosyalist benim...

RAMAZAN IŞIKTAŞ — Hep teorik laflar, Vietnam falan... Vietnam, asıl Vietnam benim!

AHMET ARAS — Türkiye sosyalist aşamaya geçince burjuva müesseselerine hayat hakkı verilir mi verilmez mi, bu ancak o zamanın şartlarının tayin edeceği bir husustur. Bugünden tartışılması gereksizdir. Doğu Anadolu'da vatandaşlarımız ayrı dil konuşmaktadır. Türkçe bilmeyen milyonlarca insana, onların dilini kullanmadan bir şey anlatmak mümkün değildir.

KENAN KANTOĞLU — Sayın Aybar'ın son konuşmalarını köylümüz sevinçle karşılamıştır. Bunu hergün halkla beraber olan, işbirliği yapan bir insan olarak söylüyorum. Genel başkan, sosyalizmin insanlık anlayışını dile getirmiştir.

HİKMET SOYSAL — Devlet memuru olarak sadece jandarmanın, orman korucusunun ve öğretmenin o da sadece bir defa geldiği bir köydenim. Buralarda sosyalizm konuşabilmek biraz zordur. Evlerde sosyalizm tartışması ile köye gidilmez. Sosyalistleri can pazarında görmek isterim.

HAMİT GÖÇMEN — Hep sanayi işçisinden söz ediliyor. Tarım işçilerinin lâfı neden edilmiyor. TİP'in aldığı oylar sendikalı işçi kesiminin bulunduğu yerlerden değil, tarlada, bağda, bayırda çalışan ırgatın bulunduğu yerlerden gelmiştir.

GÜRKAN RİŞVANOĞLU — İşsizlik ve Pahalılıkla Mücadele Derneği'ne üye olan arkadaşlara «Ya bu dernekten istifa edersin, ya partiden ihraç edilirsin» deniliyormuş. Üyelerin çeşitli gerekçeler ileri sürülerek partiden ihraç edilmelerine biz kesinlikle karşıyız. Sayın Aybar'ın ileri sürdüğü hürriyetçi sosyalizm - ceberrut sosyalizm görüşlerine katılmıyorum. Sosyalizmin özünde hürriyet mündemiç iken hürriyetçi sosyalizm sözü etmek, sosyal demokrasiye kayıyormuşuz intibaı yaratır. Hürriyetsizlik, bizce, üretim araçlarının emekçilerin elinde bulunmamasından doğan bir keyfiyettir. Bu değiştirildiği takdirde hürriyet kendiliğinden gelecektir. Ayrıca bir de hürriyetçi sosyalizm anlayışı getirmeyi samimiyetle kabili telif görmüyoruz. Malatya Kongresi'nden sonra ihraç edilenlerin affedilmesi için bir önerge verdik. Bizim isteğimiz, partinin ilk kurulduğu günlerdeki yörüngesine oturtulması, tâvizci tutumunu değiştirmesi, kurulduğumuz günlerdeki ruha dönülmesidir. Faaliyetlerimiz de sadece parlamento faaliyeti olarak kalmaktadır. Milletvekillerinin ve merkez yürütme kurulu üyelerinin Anadolu'yu dolaşmalarını istiyoruz

SAVAŞ AL — Mücadelemiz antikapitalist ve sosyalist bir mücadeledir. Milli Demokratik Devrim aşaması görüşünde olanlara katılmıyorum. Antiemperyalist mücadele, sosyalist mücadele ile birlikte yürütülecektir. Genel yönetim kurulundaki tartışmaları burada açıklansın, ona göre seçimimizi yapalım, kararımızı verelim.

EROL TEMELKURAN — İzmir'de 6. Filo olayları sırasında partimizden ışık bekledik. Verilmedi. TİP bazı yeteneksiz, halka ve gençliğe kapalı kimseleri gençliğe lider diye takdim etmektedir

ŞEVKET AYVELİ — Organı olmayan sosyalist bir örgüt olması mümkün değildir. Eğer TİP kurulduktan sonra bir iki yayın organına sahip olsaydı, başarısı daha büyük olurdu. Yayın organı meselesi üzerinde hassasiyetle durulmalıdır.

CEMİL FAZLA — Genel Başkan Aybar bugünkü kritik dönemde kesin olarak Türkiye sosyalizminin çizgisini çizmiştir. Bundan sonra münakaşalara lüzum görmüyorum.

Sadun Aren ihtilafın seyrini açıklıyor

Sadun Aren'in 11/11/1968 tarihinde TİP Kurultayı'nda yaptığı konuşmadan özetlenmiştir :

«İhtilaf, 28 Eylül 1968 tarihindeki olağan genel yönetim kurulunda çıkmıştır. Hürriyetçi sosyalizm deyiminin partimizce resmen tanınıp tanınmaması meselesinden çıkmıştır. Bu konu Sayın Aybar'ın genel yönetim kurulunda yapmış olduğu bir konuşma üzerine açılmıştır. Konu neüz genel yönetim kurulunda tartışılırken Sayın Aybar, oradaki konuşmasını Çankaya İlçe Kongresi'nde de yapmıştır. Sayın Aybar'ın düşüncelerinde benim kabul edemeyeceğim bir değişiklik olduğunu gördüm ve bir kaç gün sonra kendisine özel olarak bu konuşmaları yapmamasını söyledim. İstanbul İl Kongresi vardı, orada yapmamasını rica ettim. Fakat İstanbul Kongresi'nde de aynı doğrultuda bir konuşma yaptı.

İstanbul Kongresi'nden sonra Ankara'ya döndüğüm zaman bir gün Genel Sekreter Nihat Sargın arkadaşımız bana geldi. Dedi ki :

— **Aybar'ın konuşmaları parti teşkilâtında büyük çalkantı yaratıyor. Partinin böyle devam etmesinden endişe ediyorum. Ne yapalım?**

Bunun üzerine ben, Behice arkadaşımızın da çağırılmasını ve beraberce bir şey düşünülmesini istedim. Telefon ettik, geldi. Konuştuk. Vardığımız karar şu oldu: Kendisine söyleyelim, bu konuşmaları kessin...

Aybar ile Boran arasında daha evvel sert tartışmalar geçtiği için, konuşmayı sadece Sargın'la benim yapmamızı, Boran'ın görüşmede bulunmamasını kararlaştırdık. Nihat Sargın arkadaşımızla beraber parti genel merkezinde Sayın Aybar'a durumu anlattık. Kabul etmedi

— **Beni, bu konuşmaların zamansız yapıldığına, teorik bakımdan yanlış olduğuna ikna edin... İkna edemezseniz, olmaz, dedi.**

İkna etmeğe çalıştık, fakat olmadı, ve :

— **Bunlar benim altmış seneye yaklaşan ömrümün tecrübelerinin sonuçlarıdır,** dedi. Ankara İl Kongresin'de de aynı doğrultuda bir konuşma yaptı. Bunun üzerine meseleyi Merkez Yürütme Kurulu'na getirmeye karar verdik. Merkez Yürütme Kurulu Ankara İl Kongresi'nden sonra toplandı.

Daha evvelce Şaban Erik ve Minnetullah Haydaroğlu arkadaşımızın da bu konuşmalardan tedirgin olduğunu biliyorduk. Çarşamba günü Merkez Yürütme Kurulu saat 5'te toplanacaktı. Yarım saat önce Nihat Sargın arkadaşımız hazırladığı bir önergeyi okudu. Önerge tasarısı gibi bir şeydi. İmzaladı. Bu önergenin birinci maddesine göre, Merkez Yürütme Kurulu şimdiye kadar kendisine düşen kontrol görevini yapmamıştı. Şimdiden sonra yapacaktı.

İkinci maddesi, Malatya Kongremizin kabul etmiş olduğu sosyalizm tarifini veriyor ve **«TİP'in sosyalist anlayışı budur. Bunun dışındaki sosyalist anlayışlar ancak bunu söyleyen kişiyi bağlar, partiyi bağlamaz»** diyordu.

Bunun altı imza edildi ve Beşler o anda çıktı...

Merkez Yürütme Kurulu'nda **«Gündem hakkında bir diyeceğiniz var mı?»** diye sordu Aybar. Daha sonra öğrendik ki, Nihat arkadaşımız, böyle bir mesele olduğunu söylememiş kendisine. Onun üzerine **«Parti içi çalkantıları konuşacağız»** dedim. **«Ben böyle bir şey bilmiyorum»** dedi. **«Müzakere açılırsa anlatırım»** dedim.

Müzakere açıldı. Çeşitli arkadaşlar konuştu. Bu arkadaşlardan bazıları bu hareketi **«Komplo»** şeklinde ifade ettiler. Sayın Aybar, **«Ben ertesi gün konuşacağım»** dedi. Ertesi gün geldi. Meseleyi esas itibariyle bir **«komplo»** olarak ortaya koydu. **«Beni arkamdan hançerliyorsunuz. Ben buna müsaade edemem»** dedi. Sert şekilde konuştu. Biz de, **«O halde bunu bir mesele olarak genel kongreye götürürüz. Aynı şekilbir mücadele yaparız»** dedik. Bir ye terde bir mücadele yaparız» dedik. Bir yeterlik önergesi verildi, müzakere orada kesildi.

«Gündemin 2. maddesine geçiyoruz» denilince, biz de Merkez Yürütme Kurulu'ndan çıktık, gittik.

Ben artık kendimi, kongre de yakın olduğu için, serbest hissettim. Ve bu münasebetle bazı arkadaşlara meseleyi anlattım. Bu arada Sivas İl Sekreteri olduğunu söyleyen bir insana da, parti genel merkezinde, bir kaç kişinin huzurunda böyle bir mesele olduğunu, Aybar'ın sosyalizmden ayrıldığı kanatinde olduğumu ve bunun için kongrede bir mücadele yapacağımı söyledim. Başka arkadaşlara da söyledim. Genel Yönetim Kurulu'nun ara yerde toplanacağını bilmiyordum. Bir süre sonra Sayın Aybar Genel Yönetim Kurulu'nu fevkalâde toplantıya çağırdı. Bu toplantının gündemi, **«Beni beş arkadaş engellemektedir. Bir çare bulun»** şeklindeydi. Tartışmalar oldu. En sonunda bir bildiri yayınlandı. Bu bildirinin birinci maddesi, genel başkanın parti tüzük ve programına uygun hareket ettiğini söylüyordu. Sekiz arkadaş muhalefet ettik. Çoğunlukla bildiri çıkarıldı. Anlaşmazlığın seyri budur.

Önce özel gayretler, sonra kurullarda gayretler sarfedilmiş ve Sayın Aybar, işin böyle çıkmaz haline, zor bir hale getirilmesinde büyük rol oynamıştır.

Mesele, TİP sosyalist bir parti midir, değil midir, meselesidir. Bizim gibi emekçi halkın büyük ağırlığını partiye koymadığı bir memlekette sosyalist partinin sola sapması tehlikesi vardır. Bunun tek garantisi, sağlam bir teoriye sahip çıkmaktır. Bizim partimizin program ve tüzüğü bilimsel sosyalizmin temel ilkelerinden esinlenerek yazılmıştır ve partimiz sosyalist bir partidir. Programı ise, sosyalizme giden bir programdır. Sayın Aybar, konuşmalarında, sosyalizmin bilimselliği meselesinde şüpheler izhar etmiştir. Bilimsel sosyalizmin kesinliği konusundaki şüphelerini, buna karşı olan kitapların okunmasını tavsiye ederek belli etmiştir. Eylemde belli bir

Behice Boran ihtilafın nedenini açıklıyor

Behice Boran'ın 11.11.1968'de TİP Kurultayı'nda yaptığı konuşmadan özetlenmiştir:

«Bu tartışmalar, eylül sonunda hürriyetçi sosyalizm meselesinden çıktı. Acaba partide hürriyetten yana olmayan kimseler vardı da, onun için mi çıktı bu mesele? Sayın başkanımız, kongreyi açış konuşmasında da belirtti, **«sosyalizmin özünde hürriyet vardır»** dedi. Aynı kanaate iştirak ediyorum. Onun için, sosyalizmin özünü aça aça, izah ede ede halka anlatmak lazımdır. Ama bilimsel sosyalist isek, bunu bilimsel sosyalizm açısından anlatmamız gerekir.

Partinin belli bir döneminde, birdenbire bu hürriyetçi sosyalizm meselesi üzerine fazla basılırsa, sanki parti şimdiye kadar hürriyetçi, demokratik sosyalizme taraftar değilmiş de, buna herhangi bir sebeple ihtiyaç duymuş gibi bir kanaat yaratır. Nitekim etkisi böyle oldu. Sanki TİP içinde **«tepeden inmeci, hürriyet düşmanı»** kimseler varmış gibi göstermek yoluna gittiler.

Sosyalist kamptaki rejimler ve iktidarlar için, onların çizgisindeki bazı batılı partiler için özgürlük meselesi, siyasi demokrasi meselesi, günün en canlı meselesi olabilir. TİP ise, gerek tüzük ve programı ile, gerek terkibi ve sekiz yıllık çalışmaları ile baştan beri tamamen ayrı nitelikte bir parti olarak kurulmuştur. Biz, ilk kurulduğumuz günden bu yana daima demokratik sosyalizmi gerçekleştireceğimizi, anayasa çerçevesinde seçim yoluyla iktidara gelip seçimleri kaybedersek iktidardan çekileceğimizi devamlı surette tekrarladık. Hiçbir zaman bizde hürriyetçi olmayan bir sosyalizm anlayışı şu veya bu şekilde ileri sürülmedi. Diğer sosyalist âlemde olan olaylar elbette bizi de ilgilendirir. Olaylar karşısında kendi açımızdan tahlilimizi yaparız, hükmümüzü veririz. Ama mesele orada kalır

Özgürlük meselesinde dikkat edilecek başka bir şey bugün için mevcut olan meselelerle, sosyalizmin çok ileri safhalarında özgürlüğün ne olacağı meselesini birbirinden ayırmaktır. Bu konu ile çok ilgileniyorsak araştırmalar yapar, eserler koyarız. Ama nesiller sonrasının meselesini getirip de, ilçe kongrelerinde, sohbet kongrelerinde tartışmanın bir anlamı yoktur. Fikir karışıklığı doğurmaktan başka bir yarar sağlamaz. Bizim için mesele, anayasa çerçevesi içinde hakların ele alınması, halka benimsetilmesi, iktidara geldiğimiz zaman bu hak ve hürriyetlerin kâğıt üstünde kalmadan halkın yaşantısında gerçekleştirilmesi meselesidir.

Bilimsellik meselesine gelince, genel başkanın görüşlerinden bazı noktalarda ayrılıyorum. Kongreyi açış konuşmasında da belirtti. Bilimsel sosyalizm metod olarak bilimseldir. Buna katılıyorum. Ama bence, bunun ötesinde de bir bilimsellik vardır. Bu bilimsel sosyalist metodun yüz yıldır uygulanması ve bu metodla yapılan incelemeler, araştırmalar ve uygulamalar neticesinde, toplumun gelişme kanunları konusunda bazı doğrular da bilimsel hakikatler olarak kabul edilmektedir. Buna karşılık, **«bilimsel sosyalizm adına ortaya konmuş öyle şeyler var ki, sonradan doğru olmadığı anlaşılmıştır»** denilebilir. Evet öyledir. Hele sosyal bilimlerde mutlak doğruluk daha azdır. Ama eyleme geçebilmek için, bir harekette bulunabilmek için, ihtirazi kayıtlar koyduktan sonra, **«Bugünkü bilgimiz seviyesinde, ileride bu bilgimizin seviyesinin değişeceği, hattâ bir kısmının doğru olmayacağı göz önüne alınarak, şunlar şunlar bilimsel hakikatlerdir.»** demek zorundayız. Yoksa faaliyete geçemeyiz.

Bilimsellik meselesi ile sosyalizmin tek veya çeşitli oluşu meselesi birbirine bağlıdır. Sosyalizm tektir ve tektir. Toplumların gelişmesinde olaylar arasında zorunlu ve genel, evrensel sebep - netice münasebetleri vardır. Bu zorunlu ve evrensel sebep - netice münasebetlerine, ilmi kanunlar denir. **«Sosyalizm tektir»** diyoruz, yani toplumların kendi tarihlerinden doğma farklarından gelen çeşitlenmeler ne olursa olsun, temelde bütün toplumların gelişimi bir takım zorunlu sebep - netice münasebetlerine dayanır. Bunu sağlam olarak ortaya koymazsak, o zaman çeşitlilik bahsinde ne yapacağımızı bilemeyiz. Çünkü çeşitlilikleri birbirinden ayırırken, onların da ortak noktalarına dayanmak zorundayız. Bu çeşitlilik içinde dahi ikinci derecede ortak ve zorunlu bağlar vardır.

Partinin çalışmalarına ve teşkilatlanma meselelerine gelince, organların mutlaka muntazam çalışması gerekir. Maalesef son yılbaşından beri, hele yaz aylarında yürütme kurulu muntazam toplanamamıştır. Eğer yürütme kurulu muntazam toplansaydı, aradaki bu fikir ayrılıkları bu kadar keskin hale gelmezdi. Her hafta toplanan bir kurulda meseleler konuşularak mutlaka bir ortak çizgiye varılabilirdi.

Halkımıza programımızı, tüzüğümüzü anlatabilmek için mutlaka bilinçli, sosyalizmi bilen, faal, militan bir parti teşkilat kadrosuna ihtiyacımız vardır. Böyle bir teşkilat olmadan, sadece mitinglerde, radyo konuşmalarında sosyalist bilinç emekçi kitlelere ulaştırılamaz. Parti şimdiye kadar genişlemesine büyümüştür. Maalesef bütün teşkilatımızın çok iyi ve çok sağlam kurulduğunu iddia edemiyoruz. Bence parti öyle bir döneme gelmiştir ki, bundan sonra bu genişleme halinde gelişen büyümeyi derinlemesine geliştirmek lazımdır. Bunun için de parti teşkilatının eğitimine, bilinçlendirilmesine, militan bir kadro haline getirilmesine çok önem vermek lazımdır. Böyle bir kadroyu atlayarak merkezden doğrudan doğruya kitlelere inmek imkânı yoktur.

Pratik eyleme girmiş bir parti elbette hareketi başarılı surette yürütebilmek için mahallî, millî farkları, özellikleri, üst yapı etkilerini dikkate alacaktır. Bir vatandaş alevi olduğu için kendisinin horlandığına, ezildiğine kani ise, evvela bu sorusuna cevap vermeden toprak meselesini, sömürü meselesini anlatırsanız, bir şey elde edemezsiniz. Ancak bunu sadece hissi yoldan yapar ve vaad şeklinde söylersek diğer partiler gibi vaadler yapmaktan öteye gidemeyiz. Üst yapı meselesini anlatırken vatandaşa hem kendi-

fikre sahip olan bir partinin mensuplarına, bundan saptıracak fikirler telkin eden kitaplar tavsiye edilemez.

Bilimsel sosyalizmin bize öğrettiği şudur: Emekçi halk ancak sınıf bilincine, yani ekonomik bilince varabilir. Sosyalist bilince kendiliğinden varamaz. Bu bilincin kendisine dışarıdan verilmesi lâzımdır. Sayın Aybar, bu teoriyi de kabul etmemekte ve Sovyetler Birliği'nde tepeden inme, ceberrut bir sosyalizmin kurulduğu hakkındaki düşüncelerini, onların bu teoriye bağlı olmasına bağlamaktadır.

Hürriyetçi sosyalizm meselesinin iki yanı vardır. Birincisi, sosyalizmin esasen hürriyetçi olduğunu söylediğimiz halde, bir «hürriyetçi», bir de «hürriyetçi olmayan» sosyalizm varmış gibi ayrım yapmaktır. Halkın karşısına çıkıp «siyasi hürriyet vereceğiz» demek, «sosyalizm hürriyet vermez ama, biz vereceğiz» demek anlamına gelir ki, yanlıştır.

İkincisi, «İnsanlık tarihi, hürriyet mücadeleleri tarihidir» demek de yanlıştır. Bu, maddeci felsefenin temeline aykırı bir felsefedir.

Sayın Aybar, «biz kendimize özgü bir sosyalizm yapacağız» demektedir. Oysa mesele, üretim araçlarının şahısların elinde mi, yoksa kanunun elinde mi olacağı meselesidir. Dünyanın her yanında sosyalizm bu konuda aynıdır. Sosyalizm emekçi halk tarafından yapılır ve üretim araçları kamulaştırılır. Sosyalizme varış yolları elbette ayrıdır. Her memleketin kendi şartlarına göre biçim alır. Üst yapı müesseselerinde farklılık olabilir. Ancak sosyalizmin temeli aynıdır.

Bu konular üzerine çok fazla basılınca, parti rotasını kaybeder. Sosyalist parti olmak niteliğinden uzaklaşır.

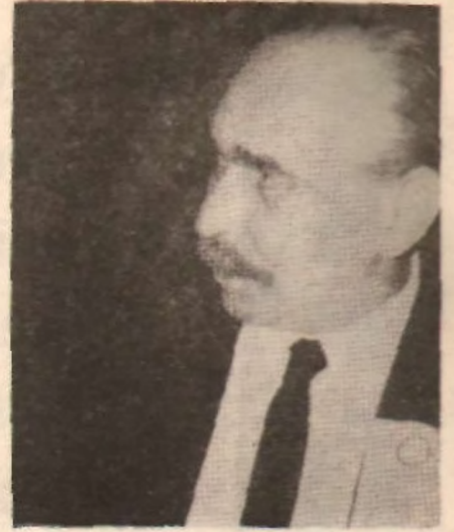
Bu ihtilaf parti içindeki gerçek bir ihtilafın buradaki aksidir. Biz bu partiye sosyalist bir mücadele yapmak için girdik ve bu mücadeleden sapma gördüğümüz için buna karşı çıkıyoruz. Ve bunun sonuna kadar savunucusu olacağız.

sini derdinden kurtaracağımızı söyleyeceğiz, hem de bu derdinin nasıl sınıf meselesine bağlandığını, bozuk düzene bağlandığını göstereceğiz. Aradaki bağlantıyı kuracağız. Kitleleri, üst yapı meselelerinden hareket ederek alt yapıya bağlamak suretiyle sınıf bilincine vardıracağız.

Oy meselesine gelince, biz bir sosyaliste yakışır şekilde oy toplamak peşindeyiz. Oy avcılığını reddediyoruz. Halkın hislerine hitap ederek oy toplamak, oy avcılığıdır. Biz, halkı örgütleyerek, onun bilinçli oylarıyla iktidara gelmeliyiz.

Sayın Aybar'ı biz uyarmağa çalıştık. Eylül sonundaki genel yönetim kurulunda bu sosyalizm ve özgürlük tartışmasının iki gün sürmüş olmasının ve oylamada sadece sekiz oy alabilmiş olmasının genel başkanı uyarmış olması gerekirdi. Fakat bu tartışma organ tarafından karara bağlanmadan Sayın Aybar konuşmalarına devam etti. Özel uyarmaları da dikkate almadı. Ben beklerdim ki, kendi fikirlerinin tamamen doğru olduğuna kani olsa bile, «Ben doğruluğuna kani olduğum fikirleri en yakın mesai arkadaşım olan genel sekretere anlatamamışsam, Sadun Aren'e anlatamamışsam, kafalarda birtakım sorular doğmuşsa, teşkilatta bir takım münakaşalar yapar, bu konuşmaları keseyim, bu meseleyi merkez yürütme kuruluna getirip önce kendi arkadaşlarımı ikna edeyim» desin... Bir lider ne kadar büyük ve güçlü olursa olsun, kendi görüşlerini doğrudan doğruya kamuoyuna açıklamadan önce yetkili organlara getirip tartışma konusu yapmalıdır. Ancak bu suretle partimiz gerçekten örgütlü şekilde gelişebilir. Aksi takdirde kişisel yönetime yol açılmış olur ve bu da lüzumsuz tartışmalara yol açar. Kanaatimce, yeni dönemde partimizin önemle üzerinde durması lazım gelen, sadece teşkilatımızı genişletmek değil, mevcut teşkilatımızı güçlendirmek, bilinçlendirmek, sosyalist militanlar haline getirmektir. Bilim ve Araştırma Kurulu çalışmalarını sürdürmek, teorik bilgi ile teşkilattan gelen tecrübeleri birleştirmek, partinin teşkilatlanma hareketini daha sağlam ve güçlü hale getirmek şarttır.

M. Ali Aybar suçlamalara cevap veriyor

Mehmet Ali Aybar'ın 11.11.1968 günü TİP Kurultayı'nda yapmış olduğu konuşmadan özetlenmiştir:

«TİP sosyalist bir partidir. TİP, Türkiye'ye özgü sosyalist bir partidir. Ve bu özelliğini programı ve tüzüğü ile ortaya koymuş bir partidir. Tüzük ve programımızın başka sosyalist partilerde her zaman rastlanmıyan bir takım özellikler taşıdığı bir gerçektir. Evvela sosyalizme gidiş yolunu programımız bize özgü olarak çizmiştir. Halkın oyu ile iktidara gelen emekçi sınıflarının partisi, kendisine halk teveccüh etmeyecek olursa iktidardan düşecektir.

Biz seçimle iş başına gelip seçimle ayrılacağız, derken, toplumumuzun bir özelliğini göz önünde bulunduruyoruz. Bu özellik de, emekçi sınıflarımızın oy hakkına başka memleketlerde pek emsali görülmemiş bir sebat ve heyecanla ve kıskançlıkla sahip çıkmış olmasıdır. TİP oyların büyük çoğunluğunu alıp iktidara geldikten ve emekçi sınıflarını iktidara getirdikten sonra programı açısından yapacağı temel dönüşümler neticesinde emekçi sınıf ve tabakalar TİP'ten başka partiye oy vermeyecektir. Bir başka özellik de, programımızın emekçi sınıfların iktidarını bir bütün olarak mütalâa etmesidir. Emekçilerin bir nevi organik koalisyonu biçiminde tecelli eden bir iktidar düşünülüyor. Bu da temel çelişimizin, bize özgü bazı belirtileri, gerçek, somut belirtileri olmasından ileri geliyor.

Birinci milli kurtuluş savaşını verdik, fakat milli kurtuluş savaşımızın meyvelerini elimizde tutmasını beceremedik. Birinci milli mücadele, gayet keskin, herkesi bilinçlendirebilecek, herkesin silaha sarılmasını sağlayabilecek bir sertlikle yurdumuzun üstüne çökmüştü. İkinci milli kurtuluş mücadelemizde halkı bilinçlendirmek, örgütlemek zordu. Kaldı ki, netice almak için tutulacak yol da son derece çapraşıktır. İçimizde Amerikan üsleri, NATO üsleri var. Bunun yanında bir takım mali ve iktisadi ilişkiler var ki, bunları üsler gibi, 6. Filo'nun gemileri gibi hemen görüp kavramak mümkün değildir. İkinci milli mücadelede zaferi kazanmak için mutlaka bu aracıları etkisiz hale getirmek gerekiyor. Sosyalizmimizin zafere ulaşması, emperyalizmin ve uluslararası kapitalizmin yenilmesine bağlıdır. İkinci büyük kongremizin kararları, emperyalizme karşı mücadele yollarını birbir tayin etmiş ve sıralamıştır. Demek ki, bizim sosyalizmimiz, özellikler gösteren bir sosyalizmdir. Sosyalizme gidiş yolu itibariyle özellikler gösteriyor. Sosyalizmi gerçekleştirecek sınıflar bakımından özellikler gösteriyor. İktidara geldikten sonra bir anda sosyalizme geçmek mümkün değildir. Karma ekonomi devam edecektir. Yalnız karma ekonomi merkeziyetçi bir plana tabi olacaktır. Demokratik yollardan olacaktır.

Sosyalist teoride alt yapı - üst yapı ilişkilerinin ağır bastığını görüyoruz. Alt yapı üst yapıyı belirler. Üst yapıda alt yapının gelişmesini ya hızlandırır, ya yavaşlatır. Bu öteden beri sosyalist kitaplarda yer alan bir husustur. Ama tecrübeler göstermiştir ki, alt yapı değişiklikleri olduğu halde uzun zamanda üst yapı müesseseleri değişmiyor. Sosyalist düşünürler şimdi yeni yeni bu meseleye eğiliyorlar. Üst yapı müesseselerinin öyle gölge müesseseler olmadığı sonucunu çıkartmağa başlıyorlar. Üst yapı müesseselerinin uzun ömürlü olmasının yanı sıra bir başka husus da keşfedilmeğe başlandı. Üst yapı, alt yapıyı etkiliyor. Bir nevi bağımsız faktör olarak mütalâa edilmiş bulunan alt yapının, aslında üst yapı müesseseleri tarafından belirlendiği ortaya çıkıyor.

Temel çelişi olan emek - sermaye çelişisi, toplumlara göre türlü biçimler alabiliyor. Mesela Türkiye'de bu çelişinin kutupları: bir tarafta Amerikan emperyalizmi, milletlerarası kapital, onun aracısı olan sınıflar, kompradorlar, ağalar, bürokratlar, toprak ağaları, öte tarafta işçi sınıfı, topraksız köylüler, az topraklı köylüler, zanaatkârlar, küçük esnaflar, şu veya bu şartlar altında geniş anlamda emekçi sınıfların heyeti mecmuası...

Üst yapıda da ülkemize özgü değişiklikler var. Partimizin stratejisinin bunun üzerine oturtulması gerektir. Anadolu halkı zulümden şikâyetçidir. Halkın zulümden kurtulma azmini, hürriyet azmini dile getirdiği takdirde TİP güçlü bir silah kazanmış olacaktır.

Sosyalizm, kapitalizmden sonra gelen aşamanın adı olarak tektir. Üretim ilişkilerinin farklılığı bakımından, öz ve biçim bakımından yine tektir. Kullandığı bilimsel teori ve metod bakımından bir tanedir. Bu metodla bulduğu bir takım doğrular vardır. Bu doğrular bizim kitaplardan öğrenip yararlanacağımız doğrulardır. Ancak bu bilgilerin her toplumun özgül şartlarına bağlı olduğunu hatırdan çıkarmayacağız. Sosyalist insan, bilime güvenen, fakat her şeyden çok insan kafasına güvenen kişidir. Bilimsel araştırma metodunun yeni kanunlara açık olduğunu bilmeliyiz.

Bugün Türkiye'de hürriyetçi sosyalizm sözünü etmenin ne gereği vardır? Büyük gereği vardır. Vatandaşlarımızın haysiyetlerine son derece bağlı hattâ ekmek parasından, maddeten sömürülmelerinden daha çok bağlı olmalarından ötürü... Temel yapı değiştirildiği zaman hürriyetler gelecektir diyorlar. Kendiliğinden gelmez hürriyetler. Bunu söylemek bilimsel değildir. Sosyalizm kurulduktan yarım yüzyıl sonra da hürriyet olmayabilir. Onun da tedbirini almak lâzımdır. Hürriyetçi bir yoldan kurmak gerektir sosyalizmi. Bütün dünya sosyalistleri bu problem üzerine eğiliyor, yeni yeni kitaplar yazıyorlar. Genç kardeşlerimizde allerjiler yaratmış da olsa, bu hürriyetçilik probleminin bizim için büyük problem olduğunu belirtmeyi borç bilirim. Bir büyükleri, bir yaşlıları, eski bir öğretmenleri olarak...

«Sosyalistim» diyen kişi, taassubu bir tarafa iter kişidir. Çünkü sosyalizm devamlı devrim demektir. Bir gerçek sosyalist devamlı devrim içinde olduğu takdirde taassuba sapmaz. «Proudhon'u nasıl tavsiye edersin?» sorusu da şimdi aydınlığa çıkıyor. Sadece Proudhon değil, bütün yazarları okumak lâzımdır. Bilhassa halkın bilinçlendirilmesine çok önem vermiş bir müellifin eserinden bahsetmiştim. Rosa Luxemburg'un eserini gençlerimiz okumalıdırlar. Bilinçlendirme meselesine nasıl bir açıdan bakmıştır. Sonra nasıl haklı çıkmıştır? Gençlerimiz öğrenmesin mi?

İşçi sınıfına kendi sınıf durumunu anlatmak, sosyalistler için bir görevdir. Ancak bu bilinç verme bir alış veriştir aslında. İşçi sınıfına bilinç verirken biz de ondan bir takım şeyler öğreniriz. Ama profesyonel bir kadro «ben emekçilere yukarıdan bilinç veririm» dedi mi ve bürokrat bir düzen içine girdi mi, o zaman emekçi sınıflarla onu temsil edenler arasında ister istemez bir kopma olur ve bu son derece tehlikeli bir şeydir.

Sosyalist toplumlarda eğer sosyalizmin uygulanması kötü sonuçlar vermişse, sebeplerini göstermeğe çalışacağız. Yoksa sosyalist olarak vazifemizi yapmamış oluruz, bazı problemleri çözememek durumuna düşeriz.

«Sosyalizmin çirkin yüzü var mı ki, güler yüzlü olsun?» diyorlar. Türkçeyi yanlış bilmiyorsak, sosyalizmin yüzü zaten güzeldir, bunun mefhumu muhalifinden çirkin yüzlü sosyalizm vardır sonucunu çıkarmak insaflı bir tutum olmaz. Kaldı ki, uygulamalarda sosyalizmin güler yüzüne gölge düşürüldüğü bir gerçektir. Getireceğimiz sosyalizmin yüzüne gölge düşürülmeyeceği üzerine şimdiden halka teminat vermek zorundayız.

Alfred Krupp

Almanyada Krupp Fabrikası tekrar silah yapımına başladı

Federal Almanya'da yayınlanan STERN Dergisi'nde, geçtiğimiz hafta içinde Wolgang Hoffman imzasıyla ilginç bir yazı yayınlandı.

Bu dergiye göre, İkinci Dünya Savaşı öncesinin en büyük silah fabrikalarından KRUPP, yıllar sonra sanki Üçüncü Dünya Savaşına hazırlanılır gibi bir süredenberi yeniden silah yapımına başlamıştır.

STERN'in bu önemli haberi, Krupp'un Essen'deki yönetim merkezi tarafından ne tekzip, ne de teyid edilmiştir. Ve haberin doğruluğundan kimseler şüphe etmemektedir.

1951 yılında «Tarafımızdan silah yapımı tamamen bırakılmıştır» diyen Alfred Krupp, emperyalist devrenin Hitler'ini, Reichswehr'ini ve Wehrmacht'ını yaratmıştı... Böyle konuşmaya mecburdu. Çünkü, Alman Ordularının kullandığı ve binlerce insanın ölümüne yol açan tanklar, toplar ve bütün silahlar Krupp fabrikalarının tezgâhlarından çıkmıştı.. Alfred Krupp, geçen yıl öldü..

STERN yazarı Hoffman'a bakılırsa büyük bankaların kontrolu altındaki Krupp fabrikaları silah yapımına devam etmektedir. Bugüne kadar Krauss Maffei hesabına Krupp, küçük denizaltılar, zırhlı araçlar, yani Leopardlar yapmaktadır ve yapmıştır. Gerçi STERN'in yazarı Krupp fabrikalarının nasıl silah yaptığını anlatmamaktadır, fakat çok önemli bazı bilgiler vermektedir. Ve Krupp şimdi Bundeswehr için yeni siparişler peşindedir ve Bundestag'ın Savunma Komisyonuna organik savaş gemileri, silahlar için ciddi ve makul teklifler vermiştir. Krupp, Federal Almanya'nın silahlı kuvvetlerini güçlendirme tasarısını bilmektedir, hem de en ince ayrıntısına kadar. Bu konudaki tasarı, NATO'nun tetkikine sunulmuştur ve ilk konsey toplantısında ele alınıp incelenecektir.

Sentetik elyaf, ev aletleri ve kamyonlar yapar görünen Krupp, bugün için sıkıntılı günler yaşamaktadır. Fabrikanın en önemli bölümü tam randımanla çalışmamaktadır. Komisyon Başkanı Strauss, Krupp'un teklifini kabul etmiştir, hattâ fabrikanın yeni durumunu görmek için yapılan daveti de kabul etmiştir.

Krupp Fabrikalarının sözcüsü Kont Zedwitz, Frankfürter Rundschau'nun temsilcisi ile yaptığı görüşmede çok dikkatli ve temkinli davranmış, fabrikanın zırhlılar, küçük denizaltılar, toplar yaptığını açıklayarak, fabrikanın yakında Federal Cumhuriyetin silahlanması yolunda tam kapasite ile çalışacağını da söylemiş ve «Zaten bizim fabrika bundan başka işe yaramaz» demiştir.

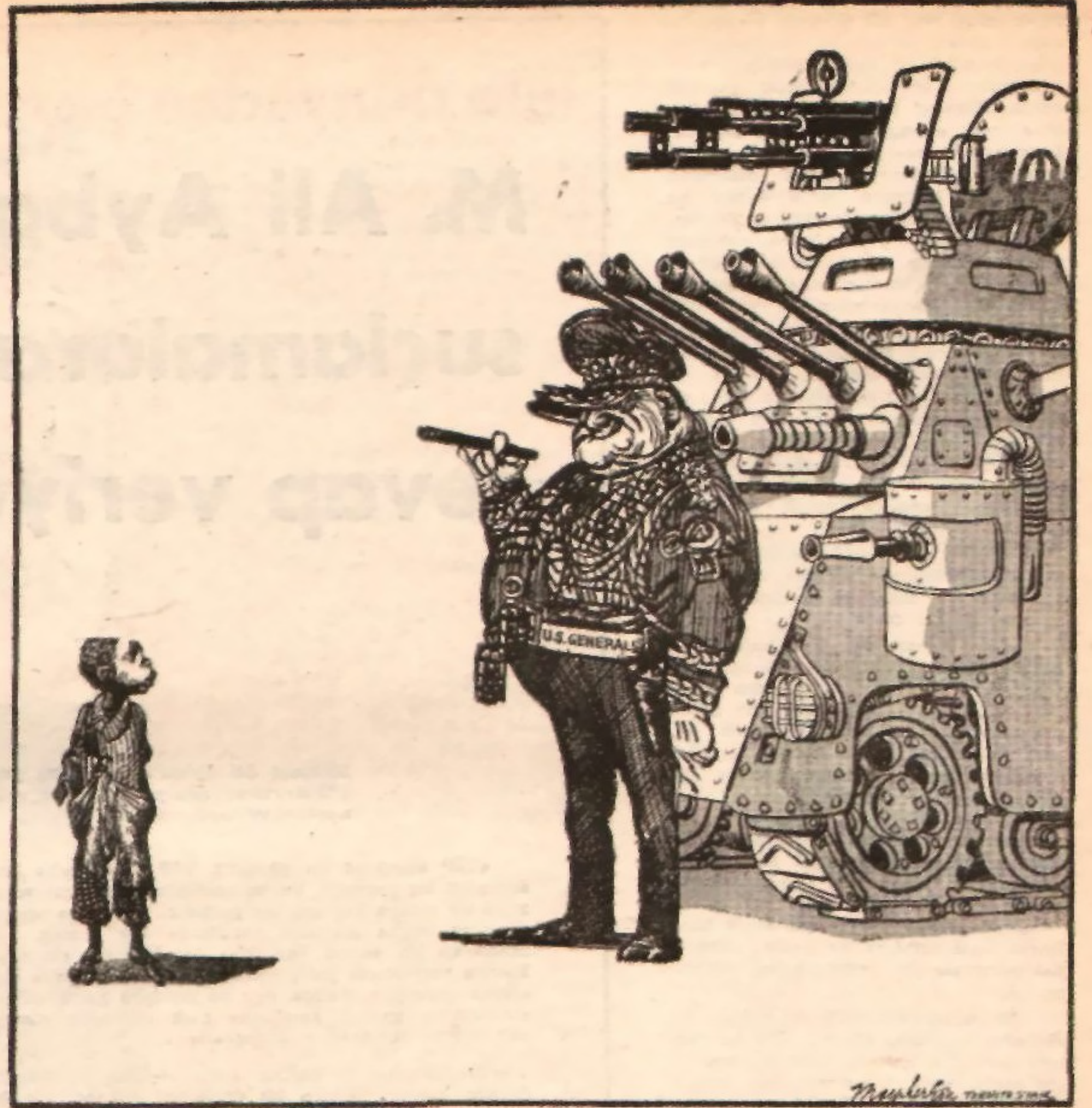
Savunma Bakanlığı sözcüsü ise Krupp'un teklifleri konusundaki soruyu,

— «Krupp tarafından Bundestag'e gönderilmiş bir mektubu yorumlayamam» diye cevaplandırmıştır. Bu cevabın, centilmenlikten mi yoksa askeri bir sırrı açıklama korkusundan mı böyle verildiği hâlâ bilinmemektedir.

Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanı Clarck Clifford da, Krupp fabrikalarının silah yapımı konusu ile ilgilenmiştir.

Şimdi Federal Almanya, Doğu Avrupa'daki buhranı bahane ederek kabuğundan çıkma çabaları içindedir. Nitekim bir Alman Hükümet sözcüsü gazetecilere geçenlerde şunları söylemiştir:

— Bütün Avrupa ülkeleri gibi coğrafi durumu dolayısıyle özellikle Federal Cumhuriyet, Birleşik Amerika'nın bütün atom programları ile ilgilenmektedir.

Amerika'da generallerle kapitalistlerin işbirliği

Sedat EMEKÇİ

AMERİKA Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı Johnson, başkanlık süresinin bitimine yakın Kuzey Vietnam'da bombardımanları durdurarak ve Vietcong ile barış masasına oturarak birdenibre barış meleği kesilmiş, yeni seçilen cumhurbaşkanı Nixon ise, her ağzını açışta «barış»tan söz eder olmuştur.

Amerika barışçı görünüşünde samimi midir? Richard Nixon'ın başkanlık yapacağı önümüzdeki dört yıllık süre gerçekten dünya için bir barış dönemi mi olacaktır?

Olayları duygusal olarak değil, diyalektik metodla incelediğimizde, kapitalist düzenin kendine özgü bir mantığı olduğunu açıkça görürüz: İç ve dış emekçileri ne bahasına olursa olsun sömürmek, emekçilerin sömürülmesinden doğan kârı daima yüksek bir seviyede tutmak. Bu gerçeğin ışığı altında Amerika'nın Vietnam'daki korkunç askeri politikasını incelediğimizde görürüz ki, Amerika'nın barışçı olmasına, diğer ülkelerin kurtuluşuna yada kalkınmasına yardım etmesine imkân yoktur. Çünkü Amerika Vietnam'dan çekildiği, Vietnam katliamını durdurduğu takdirde, bu savaş yüzünden her yıl milyarlar kazanan savaş sanayicilerinin çıkarları tehlikeye düşecektir. Bu takdirde Amerika ister istemez diğer «geri bıraktırılmış ülkeler» de yeni çıbanbaşları yaratacak ve savaş sanayiini yeniden seferber edecektir

Bu gerçeği ispatlamak için, Amerikan kapitalistleriyle Pentagon'un faşist generalleri ve Washington'daki politikacılar arasındaki çıkarbirliğini açıklamak kâfidir. Amerikalı asalak sınıflar, sömürü düzeninde bir bukalemun gibi o kadar çok renk değiştirmektedirler ki, çok kereler bir sömürücünün siyaset adamı mı, ordu mensubu mu, yoksa kapitalist mi olduğu kesinlikle anlaşılamamaktadır. Amerika'da savunma bakanlığı yapmış kişilere bakmak, ne demek istediğimizi çok daha iyi belirtecektir:

● 1947 - 48 yıllarında bakanlık yapan James V. Forrestal, aynızamanda Dillon, Read and Company'nin ortaklarındandır. Bu şirket uluslararası savaş sanayii ile meşguldür.

● 1949 - 50 yıllarında bakanlık yapan Louis A. Johnson, aynızamanda Consolidated Vultee Uçak Şirketi'nin direktörüdür. Bu şirket yine savaş sanayiine bağlı General Dynamics'in bir parçasıdır.

● 1951 - 53 yıllarında bakanlık yapan Robert A. Lovett, atom silahları, uçak ve füzeler imal eden North American Aviation Şirketi'nin müdürüdür.

● 1953 - 57 yıllarında bakanlık yapan Charles E. Wilson, aynızamanda General Motors'un müdürüdür. Bu şirket otomobilleriyle olduğu kadar yaptığı tanklarla da tanınmıştır.

İşte dünyadan gizlenen Vietnam gerçeği!

● 1957 - 60 yıllarında bakanlık yapan Neil H. Mc'_eroy, savaş sanayiine bağlı General Electric Şirketi'nin direktörüdür.

● 1960 - 61 yıllarında bakanlık yapan Thomas S. Gates, savaş sanayiine kredi sağlayan Drexel and Company firmasının ortaklarındandır.

● 1961 - 67 yıllarında bakanlık yapan Ford şirketi müdürlerinden Robert McNamara, savaş sanayii ile ilgili Ford Şirketi'nin müdürlerindendir.

Bu bilgilerin ortaya koyduğu gerçek şudur: Amerika'da savunma bakanları, görünüşte Amerikan Cumhurbaşkanı tarafından, gerçekte ise savaş sanayii tarafından seçilmektedir. Amerikan savaş sanayii sadece savunma bakanlarını seçmemekte, ayrıca, siyaset adamlarıyla Pentagon generallerini de çıkar bağlarıyla kendisine bağlamaktadır.

1959 yılında yapılan bir araştırma, savaş sanayiindeki en büyük 100 şirketten 88'inin emekli generallerle amirallere çok önemli mevkiler verdiklerini ve bu şirketlerde sözümona çalışan emekli subay sayısının 720 olduğunu ortaya koymuştu. Emekli generallerin en önemli görevi, bağlı oldukları şirketlerle Savunma Bakanlığı arasındaki bağları kuvvetlendirerek şirketlerinin bakanlıktan alacağı ihaleleri artırmaktır.

1959 yılındaki araştırma, ayrıca, aşağıdaki sonuçları vermiştir:

Savaş sanayiindeki şirketlerden General Dynamics'de 27, Lockheed'de 24, General Electric'te 6, Boeing'te 5, Douglas'ta 5, North American Aviation'da 5, United Aircraft'ta 6 general ve amiral çalışmaktadır.

● Yukardaki resim, Kuzey Vietnam Haber Ajansı tarafından dünya basınına verilmiş, ancak hiçbir batılı gazete yayınlamayı göze almamıştır. Nihayet Batı Almanya'daki Münster Üniversitesi Öğrenci Gazetesi Ekim 1968 tarih ve 103 numaralı sayısında «Vietnam - Gizlenen Gerçek» başlığı altında fotoğrafı yayınlamıştır. Resimde görüldüğü gibi dört Amerikalı asker iki Vietcong savaşçısının kafasını kesmişler ve ondan sonra da bir sürek avı hatırası gibi kesik kafaları önlerine alarak objektife poz vermişlerdir. Bu fotoğraf da, Amerikan emperyalizminin bir utanç belgesi olarak tarihe geçecektir

Amerika'nın sömürü düzeni kuduz bir köpek gibi can verecektir.

Bu şirketlerde çalışan generaller masa generalleri değil, bir zamanlar en önemli komuta mevkilerinde bulunmuş kişilerdir. Ordudan ayrıldıktan sonra bu faşistleri savaş sanayiinde çok paralı işler beklemektedir. Aşağıdaki liste bu durumu daha açık olarak belirtmektedir:

● **Avrupa'daki Amerikan Kuvvetleri Komutanı olan General Joseph Mc Narney, ordudan ayrıldıktan sonra General Dynamics'in müdür yardımcısı olmuştur.**

● Pasifik'teki Amerikan Kuvvetleri'nin Komutanı olan General Douglas McArthur, ordudan ayrıldıktan sonra Sperry Rand Corporation'da yönetici olmuştur.

● **Batı Almanya'daki Amerikan Kuvvetleri'nin Komutanı ve aynızamanda Başkan Kennedy'nin müşaviri olan General Lucius Clay, Contenental Can şirketinde yöneticiliğe getirilmiştir.**

● NATO Karargâhında Amerika'nın özel temsilcisi General William Draper, ordudan ayrıldıktan sonra Dillon, Read and Company'de yönetici olmuştur.

● **Amerikan Silahlı Kuvvetleri Komutanı General Omar Bradley, ordudan ayrıldıktan sonra Bulova Research Electronics'te yöneticiliğe getirilmiştir.**

● Amerika'nın Pasifik Filosu Komutanı Amiral Arthur Radford, ordudan ayrıldıktan sonra Morgan şirketinde yönetici olmuştur.

● **NATO Kuvvetleri Başkomutanı General Matthew Ridgway, ordudan ayrıldıktan sonra Mellon Institute of Industrial Research'te yönetici olmuştur.**

Yukarıda adları geçen şirketlerin hepsi ya doğrudan doğruya yada dolayısıyla savaş sanayiinde yer alan şirketlerdir. Bu şirketler, emeklilik maaşları en çok yılda 20 bin dolar kadar olan bu general ve amirallere bu maaşlarının bir kaç katını yaptıkları hizmetler karşılığı olarak ödemekte ve bu kişiler aracılığıyla Amerikan Savunma Bakanlığı'nı sürekli kontrol altında tutmaktadırlar.

Savaş sanayii sadece bakanları ve ordunun yüksek kademelerindeki kişileri değil, siyaset adamlarını da satın almaktadır. Örneğin, Washington Eyaleti'nin bir senatörü, savaş sanayiine o derece satılmıştı ki, kendisine «Boeing Şirketinin Senatörü» adı verilmişti. 1953 - 57 yıllarında Savunma Bakanlığında bulunan Charles E. Wilson, **«General Motors Şirketi için iyi olan her şey Amerika için de iyidir»** sözleriyle Amerikan tarihine geçmiş ve kimlere uşaklık ettiğini iftiharla açıklamıştı.

Massachusetts Eyaleti eski senatörlerinden Calstonstall, savaş sanayiine yaptığı hizmetlerin karşılığını, kendi seçim kampanyası giderlerini bu şirkete ödettirerek almıştı.

Görüyoruz ki, savaş sanayiindeki şirketlerin faaliyet alanları çok geniştir. Başka bir deyişle, Pentagon generalleriyle Amerikan siyaset adamlarının pek çoğunun ve savaş sanayiindeki kapitalistlerin çıkarları müşterektir. Savaş sanayiindeki şirketlerin korkunç mali kudretlerini anlayabilmek için bu şirketlerin sadece 1965 yılında Amerikan Hükümeti'nden aldıkları ihalelerin keşif değerlerine bakmak yetecektir:

Faşist Generaller her devirde Amerika'nın savaşçı olmasına sebep olmuştur.

Lockheed Aircraft 1,7 Milyar Dolar, General Dynamics 1,1 Milyar Dolar, McDonnel Aircraft 885 Milyon Dolar, General Electric 824 Milyon Dolar, North American 745 Milyon Dolar, United Aircraft 632 Milyon Dolar, Amerikan Telephone and Telegraph 587 Milyon Dolar, Boeing 583 Milyon Dolar, Ford Motors 312 Milyon Dolar, General Motors 254 Milyon Dolar, National Broadcasting 214 Milyon Dolar, American Broadcasting 207 Milyon Dolar. Chrysler 81 milyon Dolar.

Amerikan savaş sanayiindeki en büyük 12 şirketin toplam **net kârlarının 1949 yılında 36 Milyon dolar olduğunu ve bu miktarın 1958 yılında yüzde 300 artarak 138 milyon dolara çıktığını belirtecek olursak, bu şirketlerin Amerikan hükümetine neden saldırgan** bir dış politika dikte ettirdikleri kendiliğinden ortaya çıkar.

Pentagon'un faşist **generalleri**, Nixon tipi Amerikan siyaset adamları ve Amerikan savaş sanayii arasındaki çıkar bağları, görüldüğü gibi, emperyalist düzenin çalışma ilkelerine uygun olarak, Amerikan dış siyasetinin her devirde savaşçı olmasına sebebiyet vermektedir. Amerika'nın **Vietnam'da bulunuşunun bir nedeni de budur. Vietnam'da yenilgiye uğramış bulunan Amerikan emperyalizmi varlığını sürdürebilmek için «geri bıraktırılmış ülkeler»** de yeni bölgesel savaşlar çıkarmağa mecburdur. Ve bu **«geri bıraktırılmış ülkeler»** den biri de büyük bir ihtimalle Türkiye olabilir.

Bununla beraber, Amerikan emperyalizminin sonunu getiren de bu savaşlar olacaktır. **Çünkü bütün kudretine rağmen Amerikan emperyalizmi, sınırlı kaynaklara, sınırlı üretim gücüne, sınırlı insana sahiptir. Bu kaynakların sınırlarını zorlaya zorlaya Amerikan kapitalizmi tıpkı can çekişen kuduz bir köpek gibi oraya buraya saldıracak ve sonunda bütün insanlık dışı eylemlerine rağmen her sömürü düzeni gibi can verecektir.**

İşveren vekili Kenan Şenöz, işçilerden ücretlerini bir gün geç almalarını rica ediyor.

MAGİRUS İŞÇİLERİ NEDEN GREVE GİTTİ ?

Osman S. AROLAT

«— Şımıt, ilk Türk otobüsü Magirus geçti.»

Radyoların ilan programlarında hiç durmadan yukarıdaki cümle tekrarlanmaktaydı. *Sonra gazetelerin ilan sayfaları* **«İlk Türk otobüsü Magirus»** ilanlarıyla doldu.

1963 yılından bu yana sadece montajı Türkiye'de yapılan Magirus otobüsleri, minibüsleri, jeep'leri hep bu aldatmaca içerisinde piyasaya sürülmekteydi. Ve Etibank'tan sosyete terzisi İzzet Ünver'e verilen 40 milyon liralık kredi borcuyla kurulan fabrika, her geçen gün büyümekteydi. Borcun ödenmesi *yolunda çalışan işçiler arasında* ayda 150 lira aylık alanlar vardı. Fabrikanın montaj gücü ayda 23 otobüs, 60 minibüs, 60 jeep'i satışa çıkaracak duruma ulaşmıştı. Her otobüs piyasada **350-550 bin lira arasında satılmaktaydı.**

İşçiler uzun bir süreden beri haklarını istemekteydiler. Son yıl içerisinde 300'ü aşkın işçi işlerinden atılmıştı. Onun için işçiler iş teminatı istemekteydiler. *Aralarında çok az* paraya çalışanlar vardı. Onun için işçiler ücret zammı, yıllık izin istemekteydiler. Patron işçilerin sendikalaşmasını önlemek için sarı sendika kurdurmakta, başka sendikaya giren işçileri çıkartmaktaydı. *Onun için işçiler* anayasanın 46. maddesindeki özgür sendikalaşma haklarını istemekteydiler. Ve yeni arsalar satın alan fabrika patronu işçilerin bu haklarını vermemekteydi.

İşçiler bunun karşısında direnme haklarını kullanmasına karar verdiler ve 5 Kasım 1968 günü saat 14.45'te greve başladılar. Şehrin caddelerinde yazılar yazdılar. **«Magirusta GREV var.»** Şehrin duvarlarında afişler astılar. **«Magirusta GREV var.»**

Fabrikadaki işçilerin tümü yakını bu greve katıldılar. Sadece 10 işçi grev dışında kalarak, fabrikada çalışmağa (!) devam ettiler. Tabii her şeyini montaja ve bantta seri çalışma sistemine bağlıyan işyerinde bu işçilerin çalışması hiç bir şeyi değiştirmedi. İşler yine tamamen durdu. Ve 10 işçi patron yağcısı olmaktan başka hiç bir şeyi başaramadılar.

Grevci işçiler sendikasının fabrika karşısında kiraladığı arsaya yerleştiler. Arsanın etrafını tel örgü ile çevirdiler. Böylece diğer grevlerde kolaylıkla bozulan işçi çadırlarını rahatlıkla kurdular.

Ayrıca işçiler, grevlerinin sahipleri olma yolunda da önemli adımlar attılar. Bütün işçilerin oy kullandığı ortak kararlar aldılar. Nöbetleri düzenlediler. Bütün işçilerin gece gündüz nöbet tutması için tablolar hazırladılar. Yoklama çizelgeleriyle işçilerin işbaşındaymış gibi grevde bulunmalarını sağladılar.

Yemeklerin temin edilmesi için kendi aralarında bir komite kurdular. Komite diğer fabrikaları ve sendikaları dolaşarak yemekleri ve diğer giderleri temin ediyor. İşçiler grevin sahibinin kendileri olduğunu ve ancak kendi birlikleri sayesinde bunu başaracaklarını biliyorlar.

Niçin grev yapmakta olduklarının bilincinde, haklarını almayı bekliyorlar. İşçilerden Zile'nin Emirdolu köyünden Mehmet Meral şiirinde bu durumu anlatıyor.

«Uyanıp uykudan açtık gözümüz
Uyan kardeş uyan cefamız yeter.
Hep beraber birlik olsun sözümüz
Çektiğimiz cefa ölümden beter.»
....
«Çok baharlar geçti, bir dut almadık,
Nice aylar geçti bir et almadık,
Geçimin yoluna çare bulmadık
Uyan kardeş uyan çektiğin yeter.»

Patron tarafından grev dışında bırakılmak için «deli» diye akıl hastanesine gönderilen Zennu Köse bize olayın gelişimini şöyle anlattı:

«Bizim bu hareketimizi fabrikanın kuruluşundan bu yana bilmek lâzımdır. Fabrika kredi alınarak kurulduğu için işçiler hep bunu ödemek düşüncesiyle çalıştırıldı. İşçilerin hakları hiç düşünülmedi. Tabii işçilerin haklarını korumak için birleşmeleri, sendikaya girmeleri de patronun işine gelmedi.

«İlk toplu sözleşme 1964 yılında bir yıllık olarak yapıldı. Baş temsilci 5000 lira alıp Almanya'ya kaçtığı için yürümedi. *Sonra 1967 yılında Özmaden-İş* Sendikası'na kaydolduk. Toplu sözleşme filan yapamadık. Patron baktı ki olacak gibi değil, kendisi Ünsan diye bir sendika kurdurdu. Bu sendikayı patronun uşakları kurdular. 150 den *fazla üye kaydedemediler.* Sonra biz gizlice Maden-İş Sendikası'na üye kaydına başladık. Ekseriyeti alınca bu yılın temmuz ayında durumu fabrikaya bildirdik. Patron hemen başrı verince sendika da buna uydu. İşte böyle başladık greve. temsilciyi işten attı. Oturma

Patron tarafından deli diye akıl hastanesine gönderilmek istenen sendika temsilcisi ve grev yöneticisi Zennu Köse.

"Konya Aşıklar Bayramı,, üstüne

Birkaç yıldır, ekim ayı içinde Konya'da bir «Aşıklar Bayramı» düzenleniyor. Bu yıl düzenlenen dördüncüsü oluyor.

İlk bakışta yararlı bir çaba gibi görünüyor bu. Dağınıklık içinde bulunan halk ozanlarını bir araya getirmek, genç halk ozanlarını tanıtmak, verilecek maddi ve manevi ödüllerle ozanları daha güzel yapıtlar vermeye teşvik etmek, böylece halk duyarlığının en güzel örnekleri olan halk şiiri'nin gelişmesine ortam hazırlamak gibi çeşitli favdaları var böylesi düzenlemelerin. Halk ozanları, her zamandan çok, bugün desteklenmeye, yardım edilmeye muhtaçtır.

Ne var ki, Konya'da düzenlenen «Aşıklar Bayramı» böyle bir amaca yönelmekten çok uzaktır. Bu durumu kısaca belirtmek, halk ozanlarımızın dikkatlerini çekmek zorundayız.

Konya Aşıklar Bayramı, sağcı çevreler tarafından düzenlenmekte, toplumcu - halkçı çizgide gelişen çağdaş halk şiirimizi «sağa» çevirme, yozlaştırma amacını taşımaktadır.

Son «bayram» dan övgüyle söz eden çevreler, bugünkü çağdaş halk ozanları olarak şunları sunmaktadır topluma : Çobanoğlu, Mevlüd İhsani, Hüdai, Ferrahi, Selmani, A. Kocaman, Feymani, Şeref Taşova, Sadi Değer, Musa Kurucan, Alyansoğlu, Ali Gürbüz, Salihi, Aşık Karaslan, Reyhani, Mehmet Akçam, Cemali, H Karaaslan, Gedikhanoğlu, Çerağî, Mahmut Taşkaya v.s.

Bu isimler dışında halk ozanından söz edilmiyor. Verilen bilgilere bakılırsa, Konya Âşıklar Bayramına katılan bu kişiler, çağdaş halk şiirinin usta ozanlarıdır.

Bunların pek çoğunun adını yeni duyuyoruz. Bir kısmı da, yıllardan beri dişe dokunur bir şey söyleyemeyen güçsüz ozanlardır.

Kısaca söyleyelim, bunlar, yani kimisi «Mevlana», kimisi «Yunus Emre», kimisi «Karacaoğlan», kimisi «Köroğlu» ve «Dadaloğlu» ödülü almış olanlar, toplum konularıyla uzaktan yakından ilgilenmemiş, yıllardan beri «gül-bülbül» tekerlemesiyle uğramış kişilerdir.

Bunun böyle olmadığını söyleyenler çıkabilir. Onlara şimdiden soralım:

İyi niyetlerle hazırlanan bir Aşıklar Bayramı'nda :

«Yeter be hey arkadaşlar yeter be
Yeter bunca çektiğimiz yeter be
Zalimlerin kahpe zulmü önünde
Boynumuzu büktüğümüz yeter be»

diye yiğitçe haykıran Aşık İhsani niye yoktur?

Nerde Aşık Maksudi?

«Köylü eker biçer kendisi yemez
Aracı tefeci insaf eylemez
Dünyada insanlık huzur göremez
Kurtuluş savaşı verilmedikçe.»

Nerde Nesimi?

«Uyan sen kendine etme ihanet
Bu yurt senindir sana oldu emanet
Haine hırsıza inmeli tokat
Tokat yiyen efendiler efendiler.»

Nerde Çukurova'nın yanık yüzlü ozanı Hüseyin Kaçıran?

«Ne doğunun ne batının bayrağı
Yurdumuzda sallanmasın arkadaş
Kazalım şu sömürgenin kökünü
Filiz verip sallanmasın arkadaş.»

Nerde Çorum köylerinin çorak yüzlü çocuğu Çırakman?

«Karga gider gübrelikte deşinir
Bülbül öter evden eve taşınır
Halk şairi milletini düşünür
Çalar yanık yanık sazından belli.»

Ve nerde öbürleri : Ali İzzet'ler, Kul Ahmet'ler, Kul Hasan'lar, Mahsuni'ler, Veysel'ler, Osman Dağlılar, Fermani'ler Nebi Dadaloğlu'lar?..

«Bütün Anadolu, Horasan, Azerbaycan, Rumeli vakit vakit Konya'da toplanmış ve dünyaya oradan açılmıştır», bu sefer de böyle olmuş... Böyle yazıyorlar, öve öve bitiremiyorlar bayramı...

Niye çağrılmamış saydıklarımız biliyor musunuz?

«Bu halk, bir takım sazlı palyaçolara, bir takım aldatılmış vatan, millet maneviyat sövücülerine, ikibin yıldanberi getirdiği saz ve söz geleneğini çiğnetmiyecekmiş... «Milletin sahici, özden aşıkları» gelip, «ilham ve sanat çiçekleri halinde derlenen hislerle düşünceler» serpecek lermiş efendilerinin üstüne, efendileri tarafından «alkışlanacak, alkışlanacaklarmış...

Bu «ilham ve sanat çiçekleri»nden serpilen en güzel dörtlük şuymuş :

«Hüdayim işim gücüm sabırdır
İlk vatanım beşik, sonum kabirdir
Dertlerim alaydır, gamım taburdur
Efkâr bölük bölük gezer yanımda.»

Breh, breh, breh... Alkışlanmaya değer doğrusu! Herhalde bu parça «Dadaloğlu ödülü»nü almaya hak kazanmıştır. Ödül kurulunda yer alan kişiler, «sabır» ve «kabir» edebiyatının en yetkili kişileridir mutlaka...

İşin şakaya gelir tarafı yoktur. Halk edebiyatı, halkı uyutma edebiyatı halinden kurtulmaya doğru bir gelişim gösterince, işte böyle «bayram» lar düzenlenerek, bu olumlu gelişim önlenmek isteniyor. Her şey «toplum polisi» ile olacak değil ya! Sanat, sanat adına yozlaştırılıyor.

Yukarda örnek gösterilen dörtlük, yüzyıllardan beri sürüp gelen halk şiirimizin son durağı değildir. Totaliter rejimin önünde başeğmiş, yenik düşmüş bir mistik zihniyetin yakınmasıdır ki, çağdaş halk şiirimizin özündeki «dirilik», «topiumculuk», ve «halkçılık» la bağdaşmaz.

Yukardaki dörtlük. Cumhuriyet rejimini bir Osmanlı rejimi» haline sokmak isteyenlerin duygularına «tercüman» olmaktan öte gidemez!

Çağdaş halk ozanlarımız, son sözlerim sizedir:

Yüzyıllardan beri sizin şiirinizden korkulmuştur. Açık veya kapalı, halk ozanları hep baskı altında tutulmuştur. Birçoğu öldürülmüş, astırılmıştır. Nesimi, Pir Sultan böyledir. Totaliter düzen, bunları kaba güçleriyle öldürtmüştür. Neden korkulmuştur sizden? Açık bunun karşılığı : Halkı uyardığınız için. Siz içinde yaşadığınız halkın duygu ve düşünce radarlarısınız; şiirleriniz birer duygu ve düşünce anteni... Siz, halkın duyan yüreği, anlayan bilincisiniz. Yukarda çağdaş ozanlarımızdan Çırakman'ın bir dörtlüğünü almıştım. O dörtlük, ne güzel anlatıyor sizin toplum içindeki yerinizi :

«Karga gider gübrelikte deşinir
Bülbül öter evden eve taşınır
Halk şairi milletini düşünür.»

Sizin milleti düşünmeniz istenmiyor. Bir «karga» olmanız isteniyor. «Bülbül» olup, burjuvayı evden eve eğlendirmeniz isteniyor. Millet onlarındır, ne yapılması gerekirse onlar yapar.

Bu düşünce iledir ki, yüzyıllardan beri «milletini» düşünen selefierinizi baskı altında tuttular. Sizin şiirlerinizin halkı bilinçlendirmesini önlemeye çalıştılar. Şimdi de aynı şeyi yapmak istiyorlar. Şu veya bu ödülle, «politik bayramlar»la, sizi «gül - bülbül» tekerlemesinin içinde tutmak istiyorlar

Geçenlerde Kul Ahmet dert yanıyordu : «Kırıkkale'de konserimiz vardı. Emniyet Müdürü, siz toplumcu imişsiniz diye, bizi sahneye çıkarmadı...» Ve soruyordu: «Bizim toplumcu olmamızdan niye korkulur?»

Korkunun nedeni açıktır aşık dostlarım: Ortalık aydınlanmamalıdır; çünkü yarasalar aydınlıkta uçamazlar!..

Toplanıp, örgütleşeceksiniz. Kurulmuş derneklerimiz var, onlara sahip çıkın. Derneklerinizde birleşip, sorunlarınızı kendiniz çözmeye çalışın. Konserleri, bayramları kendiniz düzenleyin; onun bunun eline bakmayın. Gücü olmanın, özgür olmanın en güzel yolu budur. Burjuvanın iğvasına uyup, içinde bulunduğunuz halktan kopmayın.. Onun bunun vereceği «Ulufe» nin size bir faydası olmaz. Karacaoğlan, Dadaloğlu, Köroğlu, Pir Sultan, Dertli, Emrah, Seyrani gibi büyük ozanlarımız, özgürlüklerini yitirmedikleri için «büyük» kalmışlardır. Bunlar yoksulluğa, zulme yiğitçe baş koyarken; zulüm yönetimine övgü düzen halktan kopmuş ozancıklar nicoldular? Sözlerimi, içinizden birinin; Nebi Dadaloğlu'nun mısralarıyla bitiriyorum : «Pirelendi gödelekler / Bre gardaş şahlanalım!...»

A. KÖKLÜGİLLER

---

grevi yaptık. Patron savcıyı çağırdı. Savcı sayım yaptı. 10 kişi Ünsan Sendikası'nı, geri kalanı Maden İş'i istedi. Ama aralarında benim de bulunduğum beş temsilciyi «bu işi siz yaptınız» diye tutuklamak da istedi. Sendikanın avukatları bizi kurtardı. Bu sefer patron işimize son verdi. İşçiler bir hafta oturma grevi yapınca patron, bizi geri işe aldı.

«Aradan iki ay geçti, toplu sözleşme görüşmeleri başladı. Patron bizim üçümüzü yine işten attı. Sendikanın 55 maddelik toplu sözleşme isteklerinin de sadece 27'sini kabul etti. Uzlaştırma kurulu filan para etmedi. İşçilerin hepsi grev kararı aldı. Haklarımızın tamamını almadan da bitirmeyeceğiz.»

Artık her gün davullar vuruluyor Magirus fabrikasının önünde, halaylar çekiliyor. Hakları tekrarlanıyor hep bir ağızdan. İstekleri tekrarlanıyor. General Elektrik'ten, Uzel'den, Perfektüp'ten, Wander Ciba' dan, Mercedes Benz'ten, Vita Teneke Kutu'dan, Hoover'den, Emayetaş'tan, Rabak'tan, Bozkurt Terilen'den, Türkay'dan ve diğer birçok fabrikadan işçiler geliyor. Fikir Kulüpleri Federasyonu'ndan, Teknik Üniversite'den gençler geliyor. Diğer devrimci sendikalardan yöneticiler geliyor. İşçilere desteklediklerini bildiriyorlar. Ve her geçen gün, her geçen saat Magirus işçileri haklı isteklerine biraz daha yaklaşıyorlar.

● Maden İş Sendikası toplu sözleşme uzmanı İsmail Sığın tevkif edildi

12-Kasım-1968 günü işveren temsilcileriyle görüşme yapan Maden-İş Sendikası Teşkilatlanma Dairesi uzmanı İsmail Sığın, daha sonra Bakırköy savcılığına çağırılmış ve mahkemeye verilerek tevkif edilmiştir. Mahkeme Sığın'ı 275 sayılı Yasaya muhalefet suçuyla tevkif etmiştir. Sendika hukukçuları 275 sayılı yasaya muhalefet diye bir suçun ceza kanunu içerisinde yer almadığı iddiasında bulunmuşlardır.

Ayrıca grev olayının başından beri işçi haklarına saygısız ve aykırı bir tutum gösterdiği iddiasıyla Bakırköy savcısı, sendika yöneticileri tarafından mahkemeye verilmiştir.

İşçiler halen Sultanahmet cezaevinde yatmakta olan sendika temsilcilerini ziyaret etmişlerdir.

Grevin bundan sonra yeni olaylara sebep olmaması için sendika yöneticileri ve işçiler fabrika yöneticilerinden kendilerini savcılığa ihbar eder durumda olmalarının yanlışlığını belirterek, tutumlarını düzeltmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

İşçi Partisindeki çatışmayı basın nasıl yorumladı ?

Tafsilatını iç sayfalarımızda verdiğimiz TİP Kongresi ve TİP'teki çatışma, Bâbıâli basınında yine kulaktan dolma bilgilere dayanılarak değerlendirilmiştir. Aşağıya aldığımız seçmelerde çeşitli yazarların TİP ile ilgili görüşlerini hiçbir yorum eklemeden aynen yayınlıyoruz:

Ahmet Hamdi Başar'ın Barış Dünyası dergisi Kasım 1968 sayısında, Aybar'ın TİP İstanbul Kongresindeki sosyalizmin halkın iradesiyle kurulacağını ifade eden sözlerini ele alarak Aybar'a, dolayısiyle TİP'e yol göstermektedir. Barış Dünyası'nın bu yayını, büyük kongre sonuçlarıyla birleştirilince anlam kazanmaktadır:

«Türkiye'de sosyalizmin kurulup yaşayacağını söyleyen TİP lideri, mutlaka şu iki yoldan birini seçmiş olmalıdır: 1) Ya bu sözler politika taktiğidir; sosyalizme karşı Türk halkında yaşayan büyük antipatiyi ve korkuyu yenmeye çalışmaktadır; iktidara gelince hangi yolu tutacağını ve tutmaya mecbur kalacağını pek güzel bilmektedir; 2) Yada sosyalizme mülkiyet bağlantıları dışında yeni mânâ verenler arasına girmekte ve böylece olayların akışı içinde doğru yolu seçmiş bulunmaktadır.

Biz, Sayın Aybar'ın bu ikinci yolda olmasını dileriz.

...Ama bunun olmayacağını, sosyalizmin (özel mülkiyeti ve teşebbüsü tasfiye eden rejimin soy adı olan komünizmin) hürriyet havasına dayanmayan bir yaratık olduğunu herkesten iyi Sayın Aybar'ın bildiğine hiç şüphe yoktur. Bu rejim, hürriyet içinde ne doğar, ne yaşar. Bu iklime uygun sosyalizme de özellikle bizim solcularımız sosyalizm dememektedir.»

Kurtul Altuğ, 14 Kasım günlü Yeni İstanbul'daki «Akisler»inde, TİP'te olup bitenlerin CHP'yi gereğinden çok ilgilendirdiğine değinerek şöyle demektedir:

«Aybar'ın başında bulunduğu takım, «Türkiye'nin gerçeklerine uygun bir sosyalizm» uygulamasını seçip marksizmi reddedince, CHP'nin karşısında TİP'in temsil ettiği «bir başka biçim sol» yer almıştır. TİP Kongresi, TİP içindeki «bilimsel sosyalizm şampiyonları»nı eleyince, TİP'in çehresi birden değişmektedir.

Şimdi TİP, ılımlılık gibi değişmez bir alışkanlığı bulunan halkımız için, hiç değilse CHP'ye yakın bir güleç çehreye bürünmektedir. TİP yeni havası içinde öyle bir sosyalizm savunuyor ki, marksizmin se leninizmin kitaplardaki tarifi ile ilgisi yok. Türkiye'nin gerçekleri ne ise öyle bir sosyalizm, TİP'in yeni hareket noktası oluyor. Üstelik bu açık seçik söyleniyor.

Artık CHP için düşünmek zamanı gelmiştir. Aşırı kabul edilen TİP bu yeni elbisesi içinde, CHP için ciddi bir rakip olabilir...»

Kurtul Altuğ, TİP'in CHP'ye yaklaştığını söylerken 14 Kasım tarihli Bâbıâlide Sabah'ta Abdurrahman Şeref Lâç, TİP'teki çatışmayı Mao'cularla Moskova'cıların çatışması olarak göstermektedir:

«... MAO'cu grup, Revizyonist grubu saf dışı etmek istemiş, muvaffak olamayınca, bir iki gün evvel yapılan büyük kongrede hâdise çıkarmış, yoldaşlar, kendi aralarında, bir hayli dövüşmüşlerdir. Bu sırada, MAO'cular, Moskovacılara, alenen:

«— Revizyonistler, sosyalizmanın düşmanları, oportönistleri!» diyerek sopalarla hücum etmişler, kafa kırmışlardır.

Bu hâdiseler dahi açığa çıkarmıştır ki; Türkiye İşçi Partisi, solun en ucundaki Moskovacısı, Pekincisi ile lebâ-leb dolu, hâlis muhlis sosyalistlerin kaynaştığı, çeşitli komünistlerin çöreklendiği bir siyasi partidir.»

Kemal Bisalman, Milliyet'teki sütununda, 14 Kasım'da «Aybar'ın zaferi» adlı yazısı ile TİP kongresi sonucunu şöyle yorumlamıştır:

«Açıkça söylemek lâzımsa, İşçi Partisinin bugünkü gücü partiler açısından pek önemsenecek güç değildir... Ve bugüne kadar tuttuğu yolda giderse de bundan daha alım şalım bir şey olacağı şüphelidir.. Halkın sağ kanat tarafından devamlı olarak TİP aleyhine şartlandırılması, bazı çevrelerce katı sosyalizme duyulan ürkeklik ve ağıza sakız yapılan TİP sloganlarına karşı duyulan bıkkınlık bu şüphemizi kuvvetlendirecek niteliktedir... İşte Aybar da bunu hissetmiş ve partisine yeni bir mücadele hızı verebilmek için son dört ay zarfında taktiğini değiştirmiştir!. «Madem ki, bu iş böyle karınca hızıyla yürüyor, başka bir yol denemekten tabii bir şey olmayacaktır» diye düşündüğüne şüphe yok... Ki Aybar'ın, bu değişikliğin meyvalarını daha şimdiden toplamaya başladığını rahatlıkla söyleyebiliriz.»

Yeni Gazete de, 12 Kasım'daki başyazısında kongrenin Aybar'ı daha da güçlendirdiğini, buna karşılık partinin iki yıl önceki kongresiyle kıyaslanmayacak bir sönüklük içine girdiğini belirtmekte, TİP'in böyle bir merhaleden geçmesinin zaruret olduğunu, tasfiyelerin zemini tamamen temizleyemediğini belli ettiğini öne sürüp devam etmektedir:

«Üstelik mesele bundan ibaret de değildir; parti yöneticileri arasında Merkez Yürütme ve Genel Yönetim kurullarında başlayan çekişmenin açıklanması için 77 imza ile verilen önergenin tartışılması sosyalizmin yorumu konusunda partide yeni bir çatlağın belirmesine yol açmıştır. Bu, Mihri Belli taraftarlarının çıkardığı olayları da aşan nitelikte yeni bir safhadır. Parti lideri Aybar'ın bunda galip gelmesi kendisi için belki zafer olacak, fakat bu zaferi partiye teşmil etmemek gerekecektir. Zira mesele oyla halledilmiş olacak, fakat görüş ayrılıkları devam edecektir. Bundan dolayı partiden bazı ayrılmalar olmadığı takdirde bunu yanlış yorumlamamak lâzımdır. Her şeyden önce bu parti ile öbürleri arasında, özellikle yöneticiler seviyesinde bir trafik beklenmemelidir. O sebeple kol kırılsa da yeni içinde kalacaktır.

Meselenin üzerinde durulmaya değer bir başka yönü de T.İ.P. üzerinde veraset hakkı iddia edenlerin görüşlerinin Türkiye'ye hâlâ biraz yabancı gelişidir. Aybar'ı «Türk sosyalizmi», «Güzel yüzlü sosyalizm» ve «Sınırını şartların ve ihtiyacın tayin ettiği sosyalizm» terimlerini kullanmaya zorlayan da budur.»

Ümmetçinin bedbahtlığı

Bir mühim noktayı da işaret edelim: Bâzı ahvalde, bilinmemesi, Türk milleti için: (Mutluluk) sayılacak hususlar da vardır. Meselâ: Hükümete, devlete, kanunlara itaatsızlık yollarını isyan, ihtilal usullerini bilmemek, solu, ortanın solunu, sosyalizmayı, komünizmayı bilmemek, öğrenmemek. Bu aziz vatanda anarşi, panik husule getirmek, yangınlar çıkarmak, kardeşi kardeşe vurdurmak için, komünist icadı (molotof kokteyi) nin nasıl imâl edildiğini öğrenmemek, bilmemek.

A. ŞEREF LAÇ
(B. Sabah, 12.11.1968)

Has okuyuculara ilanat!

Bilmem haberiniz oldu mu? Bundan birkaç hafta önce Sabah Gazetesi'ni devraldım. Asla ticari bir hırs neticesi olmadı bu iş.

....

— Sabahın durumu nasıl?

— Pek parlak değil. Satışını artırmak için yarından itibaren birçok yeniliklerle çıkacaktır. İnşaallah Bugün'ün has okuyucuları ve kardeşlerimiz, yarın sabahtan itibaren, Bugün ile beraber birer de Sabah alırlar ve satışı böylelikle artar.

— Daha başka gazete çıkarmayı düşünüyor musun? (Bazıları bu suali alaylı bir şekilde soruyor.)

— Düşünmüyor değilim. Hele şu rotatifi kuracak bir yer bulup hayırlısıyla işleteyim de... Kadınlar, çocuklar için haftalık gazeteler ve dergiler çıkarmak başlıca emelimdir.

M. ŞEVKET EYGİ
(Bugün, 14 Kasım, 1968)

haftanın karikatürü

GENÇ İSTİDATLARI TANITIYORUZ :

Şûle Y. Şenler

Şule Y. Şenler, Mersin'de 1938 yılında doğmuştur. Orta Okuldan sonra Kız Enstitüsünde okumuş ve kendini sanat ve edebiyata hasretmiştir. Kadın ve Ankara'da Medeniyet gazetesile diğer bazı gazetelerde yazıları çıkmıştır. Şule Y. Şenler, hem aruz, hem hece veznile olduğu gibi serbest vezinle de şiirler yazmaktadır. Bu gün kendisini «Perde Arkalarında» isimli bir şiirile okuyucularımıza tanıtıyoruz.

Perde Arkalarında

Yine hava karardı, yandı bir bir ışıklar,
Her ışığın ardında bilinmedik bir sır var.
Akşamın gelmesiyle indirilen perdeler
Bazen bir büyük sevinç, bazen hüznü perdeler.
Şu yeşil panjurlardan süzülen hafif ışık
Ardında sevişmekte belki de iki âşık
Belki de genç bir çift, şu evde evleniyor,
Herkes sevinç içinde gülüyor, eğleniyor.
Şu perdenin ardında belki de bir ihtiyar
Ya hasta, veya yalnız kimbilir ne derdi var?
Yarın ne satsam diye düşünüyor genç bir dul,
Yine aç mı kalacak yoksa şu iki yoksul?
Bir adam düşünüyor eli şakaklarında
Bir iş bulamıyacak mı her gün gibi yarın da?

Akşamın gelmesiyle indirilen perdeler
Bazen bir büyük sevinç, bazen hüznü perdeler.

ŞÛLE YÜKSEL ŞENLER

(Sinyal, 14 Kasım, 1961)

Hazreti Fatma'yı sinemada canlandırması teklif edilen Dinî Yazar Şule Yüksel

Evet
diye

(Saklambaç, 12 Kasım 1968)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdür: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sokak, Tan Apt. 10/12 - İSTANBUL ● Telefon: 27 81 09 ● Posta Kutusu 934 — SİRKECİ - İSTANBUL ● Ankara temsilciliği: Tel. 18 40 20 ● Dizgi: SON SAAT, Baskı: VATAN MATBAASI ● Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 88 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL, Tel: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. ● İlân: Santimi 25 Lira: yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir. ● Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir.